

sekcia environmentálnych programov
a projektov

odbor posudzovania vplyvov
na životné prostredie

Bratislava: 16. júna 2021
Číslo:8889/2021-7.2.1
32511/2021, 9491/2021-
11.1.1/dh

ROZHODNUTIE

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, sekcia environmentálnych programov a projektov, ako rezortný orgán podľa § 17 a § 57 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v spolupráci s Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky, sekciou posudzovania vplyvov na životné prostredie, odborom posudzovania vplyvov na životné prostredie vydáva podľa § 7 a § 17 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, na základe oznámenia o strategickom dokumente s celoštátnym dosahom „**Zmena Operačného programu Kvalita životného prostredia (verzia 12)**“, a po ukončení zisťovacieho konania toto rozhodnutie:

Zmena strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „**Zmena Operačného programu Kvalita životného prostredia (verzia 12)**“

sa nebude posudzovať

podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

ODÔVODNENIE

Obstarávateľ, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“) ako riadiaci orgán pre Operačný program Kvalita životného prostredia, ktorého funkciu vykonáva sekcia environmentálnych programov a projektov, ako rezortný orgán podľa § 3 písm. l) zákona v spojení s § 57 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 24/2006 Z. z.“) a zároveň príslušný orgán podľa § 3 písm. k) zákona č. 24/2006 Z. z., zabezpečil vypracovanie oznámenia o zmene strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „**Zmena Operačného programu Kvalita životného prostredia (verzia 12)**“ (ďalej len „OP KŽP (verzia 12)“). MŽP SR na základe predmetného oznámenia vykonalo zisťovacie konanie podľa § 7 a § 17 zákona č. 24/2006 Z. z..

Oznámenie o zmene strategického dokumentu s celoštátnym dosahom OP KŽP (verzia 12) je vypracované podľa § 5 ods. 5 a 6 prílohy č. 2 zákona č. 24/2006 Z. z. a obsahuje návrh

zmien platného strategického dokumentu s celoštátnym dosahom – Operačný program Kvalita životného prostredia (verzia 11), s uvedením ich charakteru, hlavných cieľov, obsahu a ich posúdením z hľadiska predpokladaných vplyvov na životné prostredie.

Hlavným cieľom OP KŽP (verzia 12) je z finančného hľadiska zabezpečiť vyčerpanie zdrojov OP KŽP v súlade s pravidlom $n + 3$ (t. j. do konca roka 2023) a predísť ich strate a zároveň z vecného hľadiska využiť tieto zdroje na podporu aktivít smerujúcich k dosahovaniu cieľov a plneniu povinností vyplývajúcich z environmentálnej legislatívy Európskej únie (ďalej len „EÚ“).

V súlade s týmto cieľom je predmetom OP KŽP (verzia 12) presun zostatku disponibilných zdrojov OP KŽP do oblastí podpory v rámci prioritnej osi 1 zameraných na vodné hospodárstvo – verejné kanalizácie, čistiarne odpadových vôd a zásobovanie pitnou vodou a odpadové hospodárstvo – nakladanie s komunálnym odpadom, najmä zhodnocovanie biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov, v ktorých Slovenskej republike (ďalej len „SR“) (najmä mestám a obciam, resp. vodárenským spoločnostiam) vyplývajú finančne náročné záväzky a povinnosti z príslušných právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia. Vecné účinky týchto finančných presunov sú v rámci OP KŽP (verzia 12) vyjadrené prostredníctvom zmien cieľových hodnôt príslušných ukazovateľov operačného programu, ktoré sa v prípade vyššie uvedených oblastí podpory zvyšujú.

OP KŽP (verzia 12) reaguje na aktuálny stav jeho implementácie, keď už nie sú k dispozícii ďalšie disponibilné zdroje OP KŽP na zabezpečenie plnenia záväzkov SR na dosiahnutie súladu s ustanoveniami smernice Rady 91/271/EHS z 21. mája 1991 o čistení komunálnych odpadových vôd, vyplývajúcich z prechodných období stanovených v prílohe Zmluvy o prístupí k EÚ, pričom záujem o realizáciu projektov zameraných na čistenie a odvádzanie odpadových vôd najmä v prípade aglomerácií nad 2 000 ekvivalentných obyvateľov naďalej pretrváva. Cieľom OP KŽP (verzia 12) je preto presunúť do oblasti vodného hospodárstva finančné zdroje doposiaľ nevyužitú v rámci iných oblastí intervencie, prostredníctvom ktorých sa popri riešení problematiky odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd bude podporovať aj zabezpečenie bezpečnej pitnej vody pre obyvateľov v súlade s cieľmi smernice Rady 98/83/ES z 3. novembra 1998 o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu a jej prepracovaného znenia, keďže aj na túto oblasť sú disponibilné zdroje OP KŽP takmer v plnom objeme zazmluvnené.

Ďalším cieľom OP KŽP (verzia 12) je podporiť mestá a obce v oblasti zefektívňovania triedenia zberu komunálnych odpadov a zhodnocovania biologicky rozložiteľných odpadov, konkrétne triedenia a zberu kuchynského odpadu z domácností, ktoré sú mestá a obce povinné zabezpečiť od začiatku roka 2021 v zmysle zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o odpadoch“). To so sebou prináša značné finančné nároky na samosprávy, ktoré v súčasnosti musia čeliť zvyšujúcim sa výdavkom aj v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID-19. Zavedenie uvedenej povinnosti tak prispeje k plneniu cieľov vyplývajúcich zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc v platnom znení (ďalej len „rámcová smernica o odpade“), ako aj k zníženiu podielu skládkovaných odpadov (v zmysle požiadaviek vyplývajúcich zo smernice Rady 1999/31/ES z 26. apríla 1999 o skládkach odpadov v platnom znení).

Súčasťou OP KŽP (verzia 12) je tiež rozšírenie rozsahu podpory v rámci aktivít v oblasti ochrany prírody a biodiverzity v prioritnej osi 1, ako aj aktivity zameranej na využitie obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len „OZE“) v prioritnej osi 4.

Návrh OP KŽP (verzia 12), ktorej súčasťou sú vyššie uvedené prvky, napomáha dočerpaniu zdrojov EÚ v rámci OP KŽP tak, aby do konca obdobia jeho realizácie boli využité

v oblastiach s preukázateľnou absorpčnou kapacitou a zároveň s pozitívnym vplyvom na životné prostredie a na plnenie povinností SR vyplývajúcich z environmentálnej legislatívy EÚ. Návrh zmien v rámci prioritných osí 1 a 2 OP KŽP (verzia 12) prispeje k plneniu záväzkov SR v oblasti čistenia a odvádzania odpadových vôd, zabezpečovania bezpečnej pitnej vody pre obyvateľov, ako aj zefektívňovania triedenia zberu komunálnych odpadov a zhodnocovania biologicky rozložiteľných odpadov. Taktiež zmeny v rámci prioritnej osi 4 smerujúce k rozšíreniu predmetu podpory v oblasti využívania OZE, ako aj k zvýšeniu finančných možností na podporu energetickej efektívnosti, predstavujú riešenia napomáhajúce jeho vecnej - fyzickej (a teda nielen finančnej) implementácii, orientovanej na aktuálne a naliehavé potreby na národnej úrovni a dosahovanie cieľov v oblasti ochrany životného prostredia.

OP KŽP (verzia 12) spolu s návrhom upraveného znenia OP KŽP v režime sledovania zmien podľa § 6 ods. 1 zákona č. 24/2006 Z. z. bolo zverejnené dňa 17. 05. 2021 na webovom sídle MŽP SR www.minzp.sk, operačného programu www.op-kzp.sk, ako aj prostredníctvom Informačného portálu MŽP SR www.enviroportal.sk. O zverejnení uvedeného oznámenia, ako aj o spôsobe a termíne na zaslanie stanoviska k nemu, bola informovaná taktiež široká verejnosť, a to prostredníctvom informácie publikovanej v hromadnom informačnom prostriedku celoštátneho charakteru – denníku SME rovnako dňa 17. 05. 2021.

Celkovo boli k OP KŽP (verzia 12) na MŽP SR doručené v zákonom stanovenej lehote 4 písomné stanoviská od zainteresovaných orgánov štátnej správy, samosprávy a dotknutej verejnosti.

Stanoviská Banskobystrického samosprávneho kraja, oddelenia územného plánovania a životného prostredia (listom č. 08443/2021/ODDUPZP-2 zo dňa 24. 05. 2021), Ministerstva financií Slovenskej republiky, sekcie európskych fondov (listom č. MF/009942/2021-522; 017285/2021 zo dňa 26. 05. 2021) a Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (prostredníctvom emailu dňa 01. 06. 2021) boli bez pripomienok a MŽP SR ich berie na vedomie.

Združenie domových samospráv, Rovniankova 14, P. O. BOX 218, 851 02 Bratislava (ďalej len „ZDS“) elektronickým podaním zo dňa 24. 05. 2021 zaslalo na MŽP SR nasledovné stanovisko označené ako „VYJADRENIE V PROCESE SEA K STRATEGICKÉMU DOKUMENTU „ZMENA OPERAČNÉHO PROGRAMU KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA (VERZIA 12)“.

ZDS vo svojom vyjadrení žiada vyjadrenie a spôsob, ako ho úrad zohľadnil, uviesť v rozhodnutí zo zisťovacieho konania. V súlade s touto požiadavkou je vyjadrenie ZDS uvedené v pôvodnom znení, pričom za informácie vzťahujúce sa ku konkrétnym osobám, ktoré sú obsiahnuté vo vyjadrení ZDS, nenesie MŽP SR žiadnu zodpovednosť:

"K predstavenému strategickému dokumentu „Zmena Operačného programu Kvalita životného prostredia (verzia 12)“ máme nasledovné pripomienky, ktorých spracovanie a výsledky žiadame zapracovať do záväznej časti územného plánu:

1) Dokument sa zaoberá technikáliami presunu finančných zdrojov EÚ tak, aby ich bolo možné čerpať. Z celého dokumentu však nie je zrejmé, aký environmentálny prínos je z tejto zmeny, v čom budú spočívať environmentálne úžitky, akým spôsobom sú kvantifikovateľné, k akému zlepšeniu životného prostredia v dôsledku zmeny operačného programu by malo dôjsť. Máme za to, že predmetom SEA nie je nastavovanie „peňazovodov“ tak, aby Slovensko mohlo čo najviac čerpať, ale ich viazanosť na zlepšovanie kvality životného prostredia. V tomto smere nie je zrejmé, aké projekty, čo má byť ich cieľom a ako budú environmentálne prínosy v budúcnosti hodnotené.

- 2) *Sme toho názoru, že neschopnosť Slovenska čerpať finančné prostriedky EÚ nie je len administratívno-technického charakteru ale chronické zaostávanie za naplňaním dlhodobých európskych cieľov v oblasti ochrany životného prostredia; svedčí o tom aj to, že Slovensko opakovane čelí tzv. infridgementom za nedostatočnú ochranu životného prostredia (infridgement pre nedodržiavanie smernice o vodách, o vzduchu, o biodiverzite, o EIA). Operačný program by preto mal byť naviazaný na merateľné ukazovatele, ktorými sa preukáže zlepšovanie životného prostredia najmä v týchto oblastiach.*
- 3) *Nedostatočná garancia účasti verejnosti. Nemožno súhlasiť s plánom ministra Budaja, že len verejnosť zastúpená v Komore mimovládneho sektora má disponovať právom ovplyvňovať veci týkajúce sa životného prostredia; ide o neprípustné zužovanie Aarhuského dohovoru a v právnom a demokratickom štáte opatrenie priamo kolidujúce s princípom autonómie a nezávislosti občianskych združení; takáto snaha sa až príliš podobá na podriadenosť sóločenských organizácií štátu tak, ako to bolo typické pre bývalý režim v Československu (tzv. systém Národného frontu podriadeného záujmom KSC). Žiadame, aby boli implementované mechanizmy, ktoré zabezpečia širokú účasť verejnosti; ZDS týmto prejavuje záujem účasti na projektoch z uvedeného operačného programu a má záujem, aby každý projekt hradený z prostriedkov EÚ bol v súlade s Európskou zelenou dohodou (https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk); len takéto prostriedky môžu byť financované v rámci tohto operačného programu.*
- 4) *Na Slovensku sme zaznamenali pokusy predstaviteľov štátnej aj samosprávnej moci obmedzovať verejnosť na uplatňovaní si svojich práv v zmysle Aarhuského dohovoru, Smernice o EIA a ďalšej európskej legislatívy pod zámienkou, že sa jedná o zneužívanie týchto právnych predpisov. V skutočnosti podľa nás je za touto snahou snaha politikov obmedziť verejnosť na prístupe k spravodlivosti o životnom prostredí a zabrániť verejnosti, aby vykonávala nezávislú neštátnu kontrolu zákonnosti a plnenia slovenských a európskych právnych predpisov. Aj ZDS bolo terčom takejto diskreditačnej kampane v súvislosti s prijímanými legislatívnymi zmenami ako aj nastavovaním pravidiel čerpania z Plánu obnovy, operačných programov, či na základe Partnerkej dohody; ZDS odmieta takéto pokusy a bude naďalej v tejto oblasti aktívne a bude spolupracovať s orgánmi EÚ tak ako doteraz. Podrobnejšie sme sa tejto téme venovali v našom stanovisku k Plánu obnovy, ktorý uvádzame v prílohe.*

Zásadné pripomienky k OP Kvalita životného prostredia

A. Dôsledná transpozícia Aarhuského dohovoru a európskych smerníc v oblasti ochrany životného prostredia

- 1) *Slovenská republika má dlhodobý problém s aplikáciou smerníc EÚ o životnom prostredí a jeho zložiek. Slovensko v minulosti čelilo, stále čelí a aj bude čeliť novým právnym konaniam. Nezáujem verejnosti o životné prostredie je aj v nesprávnom vnímaní Plánu obnovy a operačných programov nielen verejnosťou ale aj politickou reprezentáciou. Väčšina spoločnosti chápe eurofondy ako ekonomický stimul, ktorý má pomôcť naštartovať ekonomický rast. Politická reprezentácia pokladá Plán obnovy a eurofondy za reformné opatrenie smerujúce k reforme spoločnosti.*

Jedny aj druhý sa mýlia, resp. uvádzajú len nie to najpodstatnejšie. Plán obnovy ako aj OP Kvalita životného prostredia je predovšetkým strategickým dokumentom a opatrením, ktorým Európska únia „strhla kormidlo“ výrazne smerom k naplňaniu cieľov k uhlíkovej neutralite, väčšej ochrane životného prostredia a ochrane právneho štátu a demokracie. Reformy ako aj finančné stimuly sú len opatrenia, ktorými sa sledujú tieto strategické ciele.

Slovensko môže byť v tejto oblasti lídrom. Slovensko je totiž svetové v oblasti právnej (nie faktickej!) ochrany životného prostredia. Československý zákon o životnom prostredí

č.17/1992 Zb. (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/17/>) bol prijatý v čase, kedy v ostatnom svete prebiehali len akademické diskusie o klimatických zmenách a potrebe ich riešenia. Pozornosť svetového spoločenstva bola oslobodená od Studenej vojny a definovali sa nové geopolitické oblasti.

Významná je aj Ústava SR (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/>), ktorá definuje v čl.55 ods.1 charakter slovenského hospodárstva ako trhovú ekonomiku založenú na silnom sociálnom a ekologickom aspekte, pričom neskôr Ústavný súd rozvinul túto myšlienku ďalej do polohy, že všetky tri záujmy treba vyvažovať a žiaden nesmie byť nadradzovaný. Podobnú úpravu neobsahuje žiadna svetová krajina a EÚ len dnes začína hľadať model tohto, čo my máme v Ústave od jej prijatia.

Ďalším míľnikom bol rok 1997, kedy Slovensko bolo prvé, ktoré dosiahlo ochranu životného prostredia v medzinárodnom práve prostredníctvom rozsudku Medzinárodného súdneho dvora OSN v spore s Maďarskom vo veci Gabčíkovo-Nagymaros (<http://www.vvb.sk/gabcikovo.gov.sk/index.php?page=Rozsudok-MSD>), kedy Slovensko lepšie využilo argument o medzigeneračnej zodpovednosti a obnove biodiverzity Starého koryta Dunaja a práve každého na priaznivé životné prostredie v tomto území. Slovensko súd vyhralo a táto definícia bola o pol roka použitá aj v Aarhuskom dohovore, ktorý je základom medzinárodného práva životného prostredia a občianskej participácie.

Posledným významným míľnikom bola kauza Pezinská skládka, ktorú advokátka a občianska aktivistka Zuzana Čaputová dotiahla až na Európsky súdny dvor (<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=132341&doclang=SK>), ktorý záväzne vyložil Európske právo v tom zmysle, že ekologické záujmy vždy prevyšujú záujmy hospodárske (v prípade ich kolízie) a že pri súdnom rozhodnutí v takýchto prípadoch je národný súd vždy povinný obrátiť sa na záväzný výklad práva na Európsky súdny dvor.

Podobne kvalitnú má Slovensko aj svoju vlastnú legislatívu v oblasti životného prostredia, do ktorej veľmi dobre transponovalo znenie. Jedná sa napr. o Rámcovú smernicu o vode a Vodný zákon, Smernicu o ovzduší a zákon o ochrane ovzdušia, Smernicu o biodiverzite a zákon o ochrane prírody a krajiny.

Problémom Slovenska nie je nedostatočná legislatíva; problémom je prístup k spravodlivosti v oblasti životného prostredia, t.j. vymožitelnosť zákonov životného prostredia. To znamená, že Slovensko má zásadný problém v aplikácii Európskych ale aj vlastných právnych predpisov v oblasti životného prostredia; ich plný výpočet je na stránke Ministerstva životného prostredia (<https://www.minzp.sk/legislativa/>). Toto systémové zlyhanie ohrozuje aj Plán obnovy ako aj OP Kvalita životného prostredia.

Najväčší nedostatok dokumentu je absencia merateľných cieľov zlepšovania životného prostredia v zmysle hmotno-právnych predpisov a zameranie sa na ich dosahovanie prostredníctvom podnikateľskej iniciatívy evokovanej operačným programom (čo je aj jeho skutočným cieľom).

Žiadame preto stanoviť merateľné ekologické a environmentálne ciele podľa hmotno-právnych predpisov, ktorých dosahovanie bude pre čerpanie z operačného programu povinné. Príkladmo uvedieme len niektoré jednoducho aplikovateľné:

i. Energetická efektívnosť naviazaná nielen na zákon o energetickej efektívnosti (čiže dosiahnutie úspory nákladov z tepla) ale aj na ekologických faktoroch ako je napríklad aplikácia recyklovaných materiálov, ktoré sú obzvlášť vhodné práve ako izolačné materiály a tým príspevok k naplneniu Programu hospodárskeho rozvoja SR, ktorý je v dôsledku zákona o odpadoch záväzným podzákonným právnym predpisom ako aj na dosahovanie cieľov Adaptačnej stratégie SR či povinným aplikovaním tzv. zeleného

a sociálneho verejného obstarávania. Vlastné metodiky v tomto smere spracovalo napr. aj MŽP SR (<http://nwrn.eu/guide-sk/files/assets/basic-html/index.html#2>) či súkromné iniciatívy odborníkov (<http://www.uzemneplany.sk/zakon/nakladanie-s-vodami-z-povrchoveho-odtoku-v-mestach>).

ii. Pri investíciách do priemyslu sa zamerat' do obnovy biodiverzity prostredia podľa rešpektovanej smernice MDV SR (<https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/vystavba-5/uzemne-planovanie/metodicke-usmernenia-oznamenia- stanoviska-pokyny/standardy-minimalnej-vybavenosti-obci-pdf-1-95-mb>) a aplikácii opatrení z Adaptačnej stratégie SR.

iii. Povinné používanie odporúčaných metodík pri príprave projektov. Európska komisia v záujme splnenia cieľov Smernice o vode prijala metodiku (<http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/facts-figures/guidance-docs-en.htm>), ktorú do praktickej príručky rozpracoval aj JASPERS

(<http://www.jaspersnetwork.org/plugins/servlet/documentRepository/downloadDocument?documentId=441>) ktorej použitie pri čerpaní európskych verejných zdrojov je obligatórne a nesúlad projektov s touto metodikou znamená napr. automatické vylúčenie projektu z financovania európskych verejných zdrojov.

Alternatívou je používanie overených metodík, ktorých dôsledná a kontrolovaná aplikácia vedie k rovnakému cieľu, t. j. k merateľnému zlepšovaniu životného prostredia a jeho zložiek v zmysle osobitných hmotnoprávných predpisov.

Žiadame kombináciu povinných metodík s niekoľkými merateľnými ukazovateľmi (v oblasti vôd to môže byť zlepšovanie vodných pomerov podľa §6 Vodného zákona, v oblasti ovzdušia znižovanie podielu pevných častíc, v oblasti ochrany pôd zvyšovanie výmery bonitných pôd), ktorými sa overí ich správna a dôsledná aplikácia. Uvedené vychádza z praxe, že čo nie je natvrdo nastavené pravidlo sa nedodržiava a aj to čo je zákon sa snažia obísť či oklamať...

2) Samostatnou otázkou je oblasť verejného obstarávania, nakoľko sa jedná o verejné finančné zdroje Európskej únie. Žiadame, aby do legislatívnych opatrení bolo zahrnuté aj povinné používanie tzv zeleného obstarávania podľa niektorej z metodík EÚ či národných inštitúcií, ktoré uvádzame v nasledovnom zozname:

· Zelené obstarávanie v metodike MŽP SR

(<https://www.minzp.sk/iep/publikacie/komentare/zelene-verejne-obstaravanie.html>)

· Zelené obstarávanie v metodike Európskej komisie

(<https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/support-tools-public-buyers/green-procurement-sk>).

· Sociálne obstarávanie je obsiahnuté napr. v metodike implementačnej agentúry

Ministerstva práce (<http://npise.couldera.tech/wp-content/uploads/2019/12/sprievodca-socialnym-verejnym-obstaranim.pdf>)

· Metodika k aplikácii sociálneho aspektu pri verejnom obstarávaní v rámci OP Kvalita životného prostredia (<https://www.op-kzp.sk/wp-content/uploads/2016/04/Metodicka-pomocka-socialne-aspekty-vo-VO-1.0.pdf>)

· Sociálne obstarávanie podľa Európskej komisie (<https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/support-tools-public-buyers/social-procurement-sk>)

Do pozornosti ti dávame aj stránku <https://npise.gov.sk/domov/dobre-priklady-z-praxe/>

Uvedené opatrenie je nutné aplikovať, lebo len nastavenie financovania (a teda následne aj oceňovania a finančných výkazov) podľa týchto metodík povedie k preukázateľnému splneniu cieľov operačného programu. Bez nich je veľká pravdepodobnosť, že celý slovenský operačný program a jeho opatrenia bude zamietnutý pre systémové riziká.

Príprava nového zákona o verejnom obstarávaní je tiež jednou z vládnych priorít, ktorú má na starosti podpredseda vlády pre stratégiu a legislatívu. Je potrebné, aby bol čo najskôr prijatý a aby sa spoločenská diskusia okolo tohto zákona nezjednodušovala a nedezinterpretovala len ako protikorupčný nástroj. Jeho úlohou je ďaleko väčšie spektrum spoločenskej regulácie využívania verejných zdrojov, tak, aby za férových a zákonných podmienok mohol komerčný subjekt uchádzať o napĺňanie spoločenských potrieb. Dnes je diskusia o tomto zákone zjednodušená na protikorupčný nástroj, akoby jeho jedinou úlohou bolo redistribuovať verejné zdroje do súkromných rúk. To je (slovami ekonomického klasika) „hlboké nedorozumění“.

3) *ZDS je pripravené prispieť pri správnom nastavení ekologických parametrov operačného programu svojimi skúsenosťami ale aj znalosťami legislatívy a aplikačnej praxe; súčasne toto vyjadrujeme aj ako náš právny záujem; išlo by o spodrobnenie a skonkretizovanie výhradne tých princípov a prístupov, ktoré opisujeme v tomto vyjadrení.*

4) *Ďalší partneri odborných ekologických organizácií, ktoré odporúčame pri stanovení ekologických cieľov operačného programu*
Z našej spolupráce s ekologickými organizáciami, ktorých odborné kapacity využívame sami pri našej činnosti, ktoré však pôsobia samostatne s výraznými výsledkami odporúčame nasledovné:

- Bratislavské regionálne ochranárske združenie
- Národná recyklačná agentúra Slovensko
- Živnostenské spoločenstvo mesta Zvolen
- Združenie sociálnych inovátorov
- Združenie lesníčiek
- FÓRUM SLOVAKIA - na podporu rozvoja regiónov
- Občianske združenie Inštitút regionálnej politiky
- Združenie pre rozvoj vidieka
- Občianske združenie Vidiecke partnerstvo Banskobystrického kraja
- INŠTITÚT VODNEJ POLITIKY
- Slovenská Asociácia Životného Prostredia
- Rieka - združenie na ochranu vodných tokov
- Občianske združenie OZ EKO ĽUDIA
- Slovenská akustická spoločnosť pri SAV
- KLAS TER POLNOHOSPODÁROV NOVOHRADU
- Ekotrend Slovakia - zväz ekologického poľnohospodárstva

Každé jedno z uvedených organizácií výrazným spôsobom v praxi prispelo k rozvoju hospodárstva a ochrane životného prostredia. Máme za to, že ich ďalšie prizvanie k formulovaniu operačného programu je nevyhnutné pre jeho úspešné presadenie v Európskej komisii a najmä pri jeho implementácii v praxi. Nie je to konečný výpočet, ale je to zoznam, z ktorého je možné vychádzať.

B. Dôsledná aplikácia Aarhuského dohovru a európskych smerníc v oblasti participácie verejnosti

1) *Ústavnoprávny rozmer participácie verejnosti je zakorenený v čl.2 ods.1 Ústavy SR „Štátna moc pochádza od občanov, ktorí ju vykonávajú prostredníctvom svojich volených zástupcov alebo priamo.“*

Slovenský ústavodarca teda považuje občanov SR za priamych vykonávateľov štátnej suverenity a štátnej moci; v súlade so zásadou ústavnosti je však potrebné rešpektovať ďalšie ustanovenia, ktorými Ústava SR uvádza akým ústavne konformným spôsobom si

občania môžu túto štátnu moc priamo uplatňovať. Je to najmä prostredníctvom občianskych združení, ktoré sú podľa čl.29 ods.1 Ústavy SR občianskou inštitúciou naplňania politických práv uvedených v štvrtom oddieli Ústavy SR, medzi ktoré podľa čl.30 ods.1 Ústavy SR patri „právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo“.

Dôležité je tiež rešpektovať vôľu ústavodarcu vyjadrenú v čl.51ods.1 Ústavy SR „Domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.“. Do tejto kategórie patria aj ústavné práva na ochranu životného prostredia (čl.44 Ústavy SR) a úplných informácií o ňom (čl. 45 Ústavy SR) ako aj ústavné právo na prístup k súdu a spravodlivosti (čl.46 Ústavy SR).

Združenie domových samospráv odvodzuje svoju legalitu a legitimitu ako aj svoju činnosť od vyššie naznačeného ústavno-právneho vymedzenia činnosti občianskych združení.

- 2) Z hľadiska Základnej charty práv Európskej únie (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=LT>), ktorá ako súčasť zakladajúcich zmlúv EÚ tvorí tzv. európsku ústavu je do slovenského právneho systému včlenené prostredníctvom čl.7 ods.2 Ústavy SR a je ju nutné chápať ako rozšírenie a doplnenie ústavného poriadku SR.

Medzi základné práva patri právo na dobrú správu vecí verejných podľa čl.41 ZCHPEU, právo na ochranu životného prostredia podľa čl.37 ZCHPEU a právo na účinný prostriedok nápravy a spravodlivý proces podľa čl.47 ZCHPEU.

- 3) Medzinárodnou zmluvou, ktorej Slovenská republika je priamo viazaná a ktorej aplikačnú prednosť uznala doložkou prednosti je Aarhuský dohovor uverejnený v zbierke zákonov pod č.43/2006 Z.z.

Medzi základné povinnosti štátu patria povinnosti uvedené v čl.3 Aarhuského dohovoru (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2006/43/>) a ktoré sú podrobnejšie rozvedené v ďalších článkoch tejto medzinárodnej zmluvy patri:

i. Každá Strana prijme nevyhnutné legislatívne, administratívne a iné opatrenia vrátane opatrení na dosiahnutie súladu ustanovení tohto dohovoru týkajúcich sa informácií, účasti verejnosti a prístupu k spravodlivosti, rovnako ako aj riadne vykonávacie opatrenia s cieľom vytvoriť a udržiavať jasný, transparentný a ucelený rámec na vykonanie ustanovení tohto dohovoru.

ii. Každá Strana sa usiluje zabezpečiť, aby úradníci a orgány podporovali a usmerňovali verejnosť pri požadovaní prístupu k informáciám, uľahčovali jej účasť na rozhodovacom procese a pri požadovaní prístupu k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia.

iii. Každá Strana podporí vzdelávanie v záležitostiach životného prostredia a povedomie verejnosti predovšetkým o tom, ako možno získať prístup k informáciám, zúčastňovať sa na rozhodovacom procese a získať prístup k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia.

iv. Každá Strana uzná a podporí združenia, organizácie alebo skupiny podporujúce ochranu životného prostredia a zabezpečí, že jej vnútroštátny právny systém je v súlade s týmto záväzkom.

v. Ustanovenia tohto dohovoru neovplyvňujú právo Strany ponechať alebo zaviesť opatrenia umožňujúce širší prístup k informáciám, výraznejšiu účasť verejnosti na rozhodovacom procese a širší prístup k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia, ako to požaduje tento dohovor.

vi. Tento dohovor nepožaduje žiadnu odchýlku od existujúcich práv na prístup k informáciám, účasť verejnosti na rozhodovacom procese a prístup k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia.

vii. Každá Strana podporí uplatňovanie princípov tohto dohovoru v medzinárodných rozhodovacích procesoch a v rámci medzinárodných organizácií v záležitostiach súvisiacich so životným prostredím.

viii. Každá Strana zabezpečí, aby osoby, ktoré uplatňujú svoje práva v súlade s ustanoveniami tohto dohovoru, neboli za to trestané, pokutované, prenasledované alebo akýmkoľvek spôsobom obťažované. Toto ustanovenie neovplyvňuje právo vnútroštátnych súdov priznať trovy súdneho konania.

ix. V rámci príslušných ustanovení tohto dohovoru má verejnosť prístup k informáciám, možnosť účasti na rozhodovacom procese a prístup k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia, a to bez ohľadu na štátnu príslušnosť, národnosť alebo bydlisko a v prípade právnickej osoby bez ohľadu na jej sídlo alebo skutočné miesto výkonu činnosti.

Povinnosti vyplývajúce z Aarhuského dohovoru sú na úrovni Európskeho práva riešené a podrobnejšie upravené v Smernici EÚ o EIA č.2011/92/EÚ (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:ev0032&from=SK>)

4) Aarhuský dohovor bol do Slovenského právneho poriadku včlenený najmä zákonom EIA č.24/2006 Z.z. (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2006/24/>), pričom z hľadiska participácie verejnosti bola dôležitá najmä jeho novela č. č.314/2014 Z.z. platná od 1.1.2015, ktorej účelom podľa dôvodovej správy je: „Podľa Komisie sú hlavným nedostatkom platného zákona č. 24/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov dôsledky nedostatočného prepojenia procesu posudzovania vplyvov navrhovaných činností s následnými povolovacími procedúrami, pretože sa tak vytvára priestor pre nerešpektovanie výsledkov procesu posudzovania vplyvov, ktorým tak nemôže garantovať ani plné zabezpečenie práv dotknutej verejnosti už účastnej na tomto konaní, resp. majúcej záujem o výsledok rozhodovania v záležitostiach životného prostredia. Otvára sa tak problematika implementácie v rámci právneho poriadku Slovenskej republiky časti tých požiadaviek Aarhuského dohovoru (Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia zo dňa 25. júna 1998), ktoré smernica EIA implementuje (články č. 6, 7 a 9).“

5) Na túto zmenu zákona zareagovala verejnosť tým, že toto právo začala aktívne využívať. Jedným z občianskych združení, ktoré sa tejto problematike venuje systematicky a na základe profesionálneho a odborného prístupu je aj Združenie domových samospráv. Výsledkom činnosti a vyše päťročných skúseností je poznanie, že na Slovensku je dostatok subjektov, ktoré chcú venovať životnému prostrediu veľkú pozornosť a chcú pri tom spolupracovať aj s občianskym sektorom. Rovnako je však poznateľný odpor časti podnikateľského, úradníckeho a politického sektora.

Svoje skúsenosti v tejto oblasti priniesla v roku 2020 veľmi kvalitnou a podrobnou analýzou VIA IURIS: <https://viaiuris.sk/obcan/obcan-analyzy/analyza-vybranych-aspektov-fungovania-a-vykonu-statnej-spravy-starostlivosti-o-zivotne-prostredie/>

6) Problematickou oblasťou sa tak stávajú právne predpisy nadväzujúce na posudzovanie vplyvov na životné prostredie, ktorými sa povoľujú posúdené činnosti, či sa reguluje územný a socioekonomický rozvoj. Sem patrí najmä starý stavebný zákon, ktorý bol prijatý ešte v roku 1976 a odzrkadľoval vtedajšie spoločenské zriadenie, ktoré potláčalo súkromné vlastníctvo, aktivizmus občanov a malo umožniť často aj násilnú masovú výstavbu panelových sídlisk. Tento zákon platí doteraz a preto so sebou nesie nedostatky, ktoré má geneticky zakódované. Jedná sa ako o oblasť územného plánovania, tak aj o oblasť stavebného poriadku.

Súčasná vláda si stanovila za jeden z reformných cieľov prijať nový Stavebný zákon, ktorého charakteristiky sú opísané aj v programovom vyhlásení vlády SR (PVV)

(<https://rokovania.gov.sk/download.dat?id=8C3B3052696542FDAC8767EF15BED69C-D51B8A1C6062438BECD3CB863AD97D79>), pričom sa v plnej miere stotožňujeme s definíciou nového Stavebného zákona podľa PVV. Je potrebné, aby bol tento zákon čo najskôr prijatý, lebo bez neho nebude možné ani efektívne realizovať opatrenia z operačného programu.

- 7) *Za potrebu prijať novú legislatívu svedčí aj Ročná správa Generálnej prokuratúry za rok 2019 (https://www.genpro.gov.sk/extdoc/55060/Sprava_za_rok_2019V), ktorá od strany 115 opisuje zásadné nedostatky fungovania samospráv ako stavebných úradov, ktoré často konajú nezákonne, nechcú akceptovať dikciu zákona a spôsobujú prieťahy v rozhodovaní.*
- 8) *Za potrebu prijať novú legislatívu svedčí aj skutočnosť, že aj verejnosť je často predmetom útokov zo strany nespokojných podnikateľov, ktorý obviňujú občianskych aktivistov či občianske združenia zo zámerných obštrukcií či až závažnej kriminality v súvislosti s ich činnosťou. Prijatie novej legislatívy je tak aj v záujme verejnosti, aby sa nemohla stávať predmetom takýchto útokov.*

Ako príklad môžeme uviesť, že na diskreditácii občianskeho sektora sa niekedy podieľajú nielen podnikatelia ale aj politici, ktorý sa nechajú vo vidine lacného populizmu na takúto úlohu „najať“. Dnes už vieme preukázať, že takýmto prípadom je aj minister hospodárstva SR Richard Sulík, ktorý si za terč svojho útoku vybral práve ZDS. Za týmto útokom však v skutočnosti stojí advokátska kancelária Allen & Overy, ktorá zastupujú spoločnosť Východoslovenská distribučná sa snažila o vážny zásah do autonómie ZDS a to snahou o jeho rozpustenie na MV SR. Nakoľko minister vnútra správne takýto pokus odmietol, táto advokátska kancelária zneužila skutočnosť, že zastupuje aj energetické firmy v pôsobnosti MH SR a prístup k ministrovi Sulíkovi, ktorý sa podujal jej v tejto diskreditačnej činnosti pomôcť z titulu svojej funkcie tým, že roztočil mediálnu antikampaň, kedy paušalizovane ekologický aktivizmus označil za vydieranie a vyzval firmy, aby mu takéto prípady hlásili, že on s nimi zatočí a podá trestné oznámenie.

Už tým prekročil svoje právomoci, nakoľko podľa zákona o súkromnej bezpečnosti môže systematicky zbierať údaje o právnickej alebo fyzickej osobe za účelom trestného konania alebo správneho konania (kam patrí aj podnet na rozpustenie občianskeho združenia) len polícia, SIS a detektívna služba na základe licencie ministerstva vnútra. Výsledkom bolo verejné ohováranie ZDS a jeho predsedu na ktoré sa minister Sulík prepožičal pre záujmy konkrétnej súkromnej spoločnosti, pričom „sprostredkovateľa“ hrala významná advokátska kancelária zneužívajúca prístup k ministrovi z titulu zastupovania štátnych energetických firiem. Za veľkej pozornosti médií tento útok vyústil do verejného mediálneho lynču ZDS a jeho predsedu. Systém našich ľudí a prepojenia biznisu s vládnymi politikmi sa nevyhýba ani dnešnej vláde, pričom jej legitimita sa odvíja do veľkej miery práve od toho, že s takýmto systémom skoncuje.

Máme za to, že týmto útokom na ZDS sa minister Sulík snažil poskytnúť politickú legitimitu útokom na občiansku verejnosť v snahe ju zastrašiť, aby si neuplatňovala svoje práva ako aj útokom proti environmentálnym opatreniam, aby sa im nemuseli firmy prispôbovať. Na tento účel zneužil postavenie ministra hospodárstva SR, čím nadradil záujmy (nielen) energetických firiem nad ekologické záujmy ako aj práva verejnosti a v konečnom dôsledku aj samosprávnych krajov. Tým boli porušené viaceré medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovensko priamo viazané a je v rozpore s viacerými národnými právnymi predpismi (viď predchádzajúce body tohto vyjadrenia). Súčasne deklarujeme, že tvrdenia ministra Sulíka na adresu ZDS sú klamlivé a sú ohováraním.

ZDS už dávno dobrovoľne primerane aplikuje na svoju činnosť Smernicu OECD o integrite verejného sektora (<https://www.oecd.org/gov/ethics/integrity-recommendation-SVK.pdf>) a

aktívne prijíma opatrenia, aby sa zabezpečila integrita ZDS a jeho pracovníkov. ZDS prehlasuje, že nikdy nekupčila so svojou činnosťou alebo vplyvom (terminológia uvedenej smernice) ale ani sa nenechala zastrašiť diskreditačnými antikampaňami či nátlakom politikov resp. podnikateľov; rovnako sa nedopustila korupčného správania v zmysle národnej slovenskej legislatívy a akékoľvek iné tvrdenia sú klamlivé a ohováraním. Podrobnosti sú zdokumentované v spise Ministerstva vnútra SR sp.zn. SVS-OVS3-2021/008340.

Len pre úplnosť uvedieme, že všetkým firmám, ktoré sa na tlačovke postavili vedľa ministra Sulíka následne úrady zrušili rozhodnutia na základe našich odvolaní, čím sa preukázalo, že nepodávame neoprávnené pripomienky, že chránime verejný záujem životného prostredia. Na Sulíkov naratív sa odvolávajú pri súdnych rozhodnutiach firmy s cieľom vyhnúť sa súdnemu prieskumu; ale aj politický predstavitelia, ktorí odkazom na jeho vyjadrenia presadzujú legislatívu, ktorá má účasť verejnosti značne obmedziť.

Ku dňu podania tohto vyjadrenia nebolo vznesené obvinenie ani prijaté žiadne opatrenie voči ZDS či jeho predsedovi.

- 9) *Máme za to, že vzhľadom na tento útok na autonómiu, nezávislosť a ekologický prínos občianskych združení zo strany štátu je potrebné reagovať ochranou týchto práv a záujmov aj určením konkrétnych podmienok a opatrení, ktorými sa participácia verejnosti zabezpečí v rámci operačného programu, ktorý má byť reformným dokumentom aj v tejto oblasti. Preto žiadame, aby sa jedným z legislatívnych opatrení stalo prijatie nového Stavebného zákona dôsledne v zmysle Programového vyhlásenia vlády SR, ktorý mal byť predložený na pripomienkovanie už v októbri 2020; túto zodpovednosť mal podpredseda vlády pre stratégie a legislatívu. Nerozumieme celkom nečinnosti p. vicepremiéra a tento zákon je potrebné čím skôr dať do medzirezortného pripomienkovania, nakoľko implementácia opatrení operačného programu bude schvaľovaná práva prostredníctvom územného plánovania a stavebného konania.*

Je potrebné si totiž uvedomiť, že v zmysle §178 ods.3 Súdneho správneho poriadku je ekologické združenie oprávnené žalovať všetky rozhodnutia, ktorými je porušený verejný záujem životného prostredia. Najlepšou formou kontroly je prevencia a účasť verejnosti na príprave opatrení operačného programu tak, aby sa chyby odstránili ešte pred tým, ako bude potrebné využívať tieto možnosti legislatívy. Z našej skúsenosti vieme, že aktívna komunikácia s verejnosťou na konzultáciách o projektoch (konzultácia je osobitný inštitút zákona o EIA ako aj Smernice o EIA) vedie k náprave skôr, ako je nutné využívať právne prostriedky nápravy.

Aj v tejto súvislosti je očividné, aké nebezpečné sú aktivity ministra Sulíka spochybňujúce európsku Smernicu o EIA a označovanie jej využívania za „novodobé vydieranie“; práve takéto aktivity ohrozujú Plán obnovy ako aj operačný program najviac, nakoľko oblasť participácie verejnosti je jedným zo základných pilierov Plánu obnovy a operačného programu, na ktorom Európska komisia bazíruje a vymožitelnosť práva v tejto oblasti je v osobitnej pozornosti eurokomisárky p. Věry Jourovovej.

- 10) *ZDS je lídrom profesionálneho environmentálneho aktivizmu na Slovensku a preto je prirodzené, že na seba viaže všetky prejavy občianskeho aktivizmu – aj tie negatívne. Cieľom a záujmom ZDS je súčasne pôsobiť ako ľadoborec – preraziť túto ťažku zamrznutú ľadovú cestu tak, aby ostatná verejnosť mohla relatívne bezpečne plávať v neistých vodách. Preto, hoci sa nepochybne jedná o útok na ZDS a jeho dobré meno a ZDS a jeho predseda utrpeli v tomto smere ujmu; môže z toho byť aj niečo pozitívne – ak táto skúsenosť povedie k náprave a systémovej reforme, aby takéto situácie ani len nevznikali. K tomu je potrebné prijať potrebné legislatívne zmeny v povolovacích procesoch a zafixovať postavenie verejnosti v procesoch EIA ako neštátneho subjektu kontroly práva.*

Predseda ZDS úspešne absolvoval štúdium práva na Právnickej fakulte Univerzity Komenského, pričom jeho záverečnou prácou bolo práve štúdium ekologických občianskych združení a ich úloha v spoločnosti. Poznatky zo štúdia najnovších výsledkov právnej vedy aplikuje do svojej každodennej práce v ZDS a naopak, svoje praktické skúsenosti ekologického aktivistu využíva pri vedeckom výskume pri ďalšom štúdiu práva a rozvoja tejto disciplíny v prostredí Slovenskej republiky.

ZDS ponúka a poskytuje svoje znalosti každému, kto o to prejaví záujem; máme len tri podmienky: 1. slušnosť a rešpekt v komunikácii a záujem na koštruktívnej diskusii 2. konanie v prospech zlepšovania životného prostredia a života ľudí 3. dôraz na zákonnosť konania. To je aj to, čo vo vzťahu k verejnosti chceme presadiť do princípov operačného programu.

Súčasnne žiadame, aby sa ďalším opatrením stala riadená verejná diskusia o občianskej participácii, jej úlohách a funkciách. Je zrejmé, že podmienky uvádzané zákonodarcom v roku 2014 sa výrazne nezmenili a postavenie verejnosti je stále vo všeobecnosti vnímané nedostatočne a nesprávne.

ZDS týmto súčasne deklaruje svoj právny záujem na participácii na tejto verejnej diskusii ale aj na prijímaní operačného programu Kvalita životného prostredia a jeho opatrení.

Žiadame, aby sa súčasťou opatrení operačného programu stali aj programy koštruktívnej riadenej participácie verejnosti na pripomienkovaní, schvaľovaní ako aj hodnotení celého operačného programu ako aj programov, ktoré budú jeho súčasťou.

C. Nová celospoločenská dohoda o ďalšom socio-ekonomickom a ekologickom vývoji Slovenska.

Vychádzajúc z ústavnej hodnoty a charakteristiky hospodárstva SR v čl.55 ods.1 „Hospodárstvo Slovenskej republiky sa zakladá na princípoch sociálne a ekologicky orientovanej trhovej ekonomiky.“ v zmysle ustálenej judikatúry Ústavného súdu o vyvažovaní ekonomického, sociálneho a ekologického aspektu slovenského hospodárstva. Liberálne a pravicové vlády doteraz vychádzali dominancie slobodného trhu ako určujúceho činiteľa. Ľavicové vlády doplnili o silný sociálny rozmer. Ani jedno nie je naplnením ústavného charakteru slovenského hospodárstva a operačný program môže a musí hrať v tomto smere významnú katalyzačnú úlohu. Na to je však potrebné uzavrieť novú celospoločenskú dohodu.

ZDS tvrdí (podobne ako Európska komisia) že ekonomika nemusí byť v rozpore s ekológiou ale majú sa vzájomne dopĺňať; ako sme opakovane uviedli, toto je dokonca ústavným princípom, ktorý sa doteraz nedarí plne napĺňať. Predseda ZDS je autorom interpretácie rozvinutia produkčnej funkcie $Y(X)=f(C)+f(L)+f(A)$; t.j. produkcia sa rovná kombinácii funkcií výrobných faktorov kapitálu, práce a pôdy. Nazdávame sa, že tak ako kapitál je nositeľom trhovej ekonomiky, práca je nositeľom sociálneho rozmeru, tak pôda je nositeľkou environmentálneho rozmeru. ZDS tak presadzuje myšlienku zelenej transformácie hospodárstva tak, aby bola konkurencieschopnou modernou ekonomikou s tým, že túto transformáciu vidíme prostriedkami ekologického zlepšovania nielen samotného prostredia, ale aj ekologizácie samotnej výroby. Iným slovom, konkurenčnú výhodu môže získať ten, ktorý vhodne investuje do životného prostredia, čo sa mu súčasne vráti na produktivite a teda v konečnom dôsledku na hospodárskom výsledku. Neopomenuteľnou skutočnosťou je aj to, že takto sa súčasne generuje aj sociálny a trhový rast. Slovensko tak môže získať náskok práve v rozhodujúcej kategórii nadchádzajúceho obdobia a to je dôraz na životné prostredie.

Slovensku sa v nedávnej minulosti podarilo už dva krát urobiť a pretaviť zásadný systémový nedostatok na svetový náskok. Jednou z nich bola nedostatočná penetrácia optickým

internetom, čo ako príležitosť pochopili spoločnosti ako Orange a T-Com, ktoré vďaka svojim investíciám do optickej infraštruktúry začiatkom tohto tisícročia dostali Slovensko na čelné priečky. Podobne to bolo v oblasti bankovníctva, kedy Slovensko je jednou z najrýchlejšie aplikujúcich krajín elektronické bankovníctvo a elektronické transakcie. To, čo spája oba tieto prípady je dlhoročné technologické zaostávanie za Svetom. Na Slovensku sa vo veľkom neuplatnili napríklad šekové knižky, či metalické telekomunikačné služby. Slovensko teda mohlo preskočiť niekoľko vývojových etáp a investovať zdroje do toho najlepšieho, čo v danej oblasti je k dispozícii.

Takouto príležitosťou a systémovým zlyhaním je nedostatočný dôraz na životné prostredie v hospodárstve. Ak však preskočíme rôzne vývojové etapy, ktorým sa nevyhla západná Európa, môžeme byť lídrami zelenej transformácie Európskeho hospodárstva práve preto, že nemusíme splácať už prekonané investície; pri zmene myslenia zase môžeme vynechať slepé uličky ekonomických či spoločenských teórií, ktoré sa v kontexte klimatickej krízy a iných problémov EÚ neosvedčili a ukázali sa ako neefektívne.

Práve systémové nedostatky, opísané vyššie (nedostatočná aplikácia zelenej legislatívy a nedostatočná participácia verejnosti) sa teda môžu stať najväčšou devízou Slovenska. Uvedené vidíme aj v príklade medzinárodného vnímania prezidentky Čaputovej ako občianskej a ekologickej aktivistky a jej prínosu do celospoločenského života a zlepšenie reputácie Slovenska ale aj nastolovanie celospoločenských potrebných zmien.

Žiadame, aby súčasťou operačného programu bola nová spoločenská dohoda spočívajúca v aplikácii ústavného princípu podľa čl.55 ods.1 Ústavy, t.j. rovnocennosti ekologických aspektov so sociálnymi a ekonomickými. Spôsobov, ako to dosiahnuť je mnoho; jeden sme naznačili v predchádzajúcom texte a môžeme konštatovať o jeho úspechu v praxi. Predpokladáme, že ak sa to stane súčasťou oficiálnej vládnej stratégie, s vlastnými iniciatívami prídu aj univerzity, ďalšie združenia a spolky, samosprávy. Operačný program tak môže prispieť k transformácii nielen na zelenú ekonomiku ale najmä na inovatívnu ekonomiku založenú na znalostiach a prepojení občianskeho, podnikateľského, akademického a verejného sektora (tzv. quadruple model).

Ako príklad uvidíme, že Nórsko, pripravuje celú sústavu podmorských diaľnic okolo fjordov. Zadanie bolo vybudovať dopravnú chrbticu západného Nórska (70% priemyslu je koncentrovaných tu), pričom bol dôraz na ekológiu. Na projekte spolupracuje niekoľko popredných nórskych univerzít a prišli s riešením tzv. ponorených tunelov (https://en.wikipedia.org/wiki/Submerged_floating_tunnel), čo sa ukazuje ako budúcnosť dopravy vo veľkej oblasti sveta s obdobnými pomermi ako Nórsko.

Ako ďalší príklad uvidíme príklad územného rozvoja mesta Malmö vo Švédsku. Súkromný developer dostal v rámci PPP partnerstva oprávnenie nanovo vybudovať mestskú rezidenčnú štvrť, avšak za podmienky, že ju integruje do celého mesta a vyrieši viaceré chronické problémy mesta. Developer investoval cca 5 miliónov EUR do výskumných prác v spolupráci so Štokholmskou univerzitou a KTH kráľovským inštitútom technológií, pričom výsledkom výskumu bolo zistenie, že najúčinnjším opatrením znižujúcim kriminalitu, sociálne problémy ako aj zvyšujúcu integráciu obyvateľov a územia je budovanie rozsiahlych mestských parkov vodnými prvkami (jazierka) kombinovaných s verejnými priestormi (námestia, ulice) s vybavením (lavičky, fontánky, ihriská, kaviarne). Súčasne to vytvára príležitosť pre drobných podnikateľov poskytujúcich drobné komunálne služby.

Príklad zo Slovenska súvisí s rozhodnutím Gabčíkovo Nagymáros. Nakoľko Slovensko bolo úspešné v súdnom spore s Maďarskom najmä na základe ekologických argumentov, musí ich aplikovať aj v praxi. Medzinárodné spory sú totiž charakterizované tým, že je možné ich revidovať ak sa neplnia spôsobom určeným v rozsudku. Plnenie ekologických cieľov sa tak

stalo integrálnou súčasťou slovenskej energetiky, ktorý sa pretavil napríklad do tzv. Dunajskej iniciatívy, v ktorej je Slovensko lídrom. Napríklad Bratislavské regionálne združenie je významným občianskym aktérom pri obnove dunajských lužných lesov a obnove biodiverzity Podunajska na Slovensku.

Podobný prístup presadzuje ZDS aj v rámci svojho pripomienkovania v rámci procesov EIA. ZDS verí, že sa jedná o systémový prvok naštartovania ekonomiky ale aj potrebných reformných zmien. ZDS hovorí o zelenej indukcii ekonomiky resp. hospodárstva. Vychádza tak z toho, že hospodársky výsledok je odvodený od produkcie. A produkcia je závislá na výrobných faktoroch. V oblasti trhovej ekonomiky sú už dlhodobo rozpracované a implementované moderné prístupy a to aj na Slovensku. Nositelom úloh je predovšetkým komerčný sektor. Podobne aj sociálna oblasť je prísne a veľmi presne regulovaná a to najmä štátom a odbormi. Práve pôda ako posledný výrobný faktor bola počas priemyselnej revolúcie chápaná ako lacný zdroj, ku ktorému sa pristupovalo veľmi primitívne (v podstate sa jedná len o ťažbu zdrojov). Práve uvedomejší a sofistikovanejší prístup k životnému prostrediu, ktorý je zameraný na zachovanie jeho prírodných, ekologických, zdravotných funkcií povedie k inovatívnejmu a efektívnejšiemu využívaniu prírodných zdrojov a tak naštartovaniu novej éry hospodárskej revolúcie. Súvisí so transformáciou energetiky a odklon od fosílnych palív, ale to nie je úplné chápanie. Klimatická kríza je ďalší rozmer, ktorý priamo s fosílnymi palivami nesúvisí, ale je to ekologický činiteľ, ktorý zasahuje do všetkých oblastí spoločnosti. Spolu s ochranou vôd, ovzdušia a biodiverzity predstavuje základné prostriedky prežitia človeka ako biologického tvora. Málokto si tiež uvedomuje, že sa jedná o významný bezpečnostný faktor najmä v súvislosti s migračnými krízami. Vojna v Sýrii, či celá Arabská jar vznikla ako dôsledok klimatických zmien, keď v rokoch 2005 a 2006 región postihlo nevídané sucho s následnou vyše 66% zničením úrody, čo následne dalo do pohybu bezpečnostné, spoločenské ako aj vojenské dianie, ktorého dôsledky bytostne cítime aj v Európe. Vidíme, že operačný program a jeho ekologické zameranie tak má výrazný civilizačný a bezpečnostný rozmer, ktorý tiež nemožno ignorovať.

Ako ultimátnu požiadavku je potrebné zmeniť vnímanie operačného programu ako finančného zdroja; hoci na zabezpečenie zanedbaných a nepochybne potrebných investícií z minulosti. V takom prípade ide totiž o premárnenú príležitosť a prejedenie peňazí. Každý projekt musí odpovedať na základnú otázku: čo robí ten-ktorý projekt život na Slovensku, v regióne či meste lepším pre jeho obyvateľov, čím zlepšuje životné prostredie a akú pozitívnu transformáciu spoločnosti prináša. Každý projekt financovaný z operačného programu musí byť totiž impulzom pre transformáciu hospodárstva na moderné ekologické európske hospodárstvo.

O vyhodnotení a zapracovaní tohto vyjadrenia do operačného programu žiadame byť písomne informovaný, ako aj žiadame účasť na odbornej príprave operačného programu v rámci tu uplatnených pripomienok. Vzhľadom na uvedené požadujeme, aby pripomienky z tohto stanoviska boli zohľadnené a v zmysle §7 ods. 5 zákona č. 24/2006 Z.z. sa rozhodlo o posudzovaní strategického dokumentu „Zmena Operačného programu Kvalita životného prostredia (verzia 12)“ podľa tohto zákona; v takomto prípade žiadame naše pripomienky v podmienkach záverečného stanoviska akceptovať. V prípade, že príslušný orgán napriek našej požiadavke vydá rozhodnutie zo zisťovacieho konania o ďalšom neposudzovaní vplyvov tohto strategického dokumentu na životné prostredie podľa zákona EIA, žiadame zapracovanie jednotlivé bodov nášho vyjadrenia do záväznej časti strategického dokumentu a toto zapracovanie určiť ako podmienku vydaného rozhodnutia.“

MŽP SR sa pripomienkami ZDS zaoberalo a uvádza k nim nasledovné vyjadrenie:

1) Operačný program Kvalita životného prostredia (ďalej len „OP KŽP“) predstavuje programový dokument SR pre čerpanie pomoci zo štrukturálnych fondov EÚ a Kohézneho fondu v programovom období 2014 – 2020 a bol vypracovaný v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (ďalej len „všeobecné nariadenie“).

Obsah, štruktúra a rozsah operačného programu zodpovedajú prvkom uvedeným v článkoch 27 a 96 všeobecného nariadenia, pričom operačné programy sa Európskej komisii (ďalej aj „EK“) predkladajú na schválenie prostredníctvom elektronického formulára v systéme výmeny informácií s Európskou komisiou - SFC. K obsahu jednotlivých textových polí formulára operačného programu sa vzťahujú konkrétne pokyny, ako aj limity počtu znakov.

OP KŽP v jeho stanovenej štruktúre bol schválený vykonávacím rozhodnutím Komisie C(2014) 8047 dňa 28. októbra 2014. Platný OP KŽP (verzia 11) bol schválený vykonávacím rozhodnutím Európskej komisie C(2020) 4490 final zo dňa 30. júna 2020, ktorým sa mení vykonávacie rozhodnutie C(2014) 8047. V prípade každej zmeny OP KŽP preto musí byť zřejmé, ktorý prvok operačného programu a akým spôsobom sa mení. Tieto informácie nie sú „technikáliami“, ale konkrétnym opisom navrhovaných zmien jednotlivých prvkov operačného programu, prostredníctvom ktorého je zabezpečená jasnosť a jednoznačnosť vymedzenia navrhovaných zmien.

V rámci dokumentu OP KŽP sú environmentálne úžitky/ prínosy vyjadrené kvalitatívne prostredníctvom špecifických cieľov zameraných na zlepšenie stavu environmentálnej infraštruktúry a/alebo jednotlivých zložiek životného prostredia a kvantitatívne prostredníctvom merateľných ukazovateľov (ukazovatele výstupov súvisiace s podporovanými operáciami). Zameranie projektov je zřejmé z vymedzenia oprávnených aktivít. Všetky tieto prvky navrhovaný dokument OP KŽP (verzia 12) obsahuje.

Environmentálne prínosy/ úžitky sa prejavujú zmenou, konkrétne zvýšením, hodnôt merateľných ukazovateľov práve v tých oblastiach, kam sa finančné zdroje presúvajú.

V rámci OP KŽP (verzia 12) sú environmentálne prínosy uvedené v kap. III. Základné údaje o predpokladaných vplyvoch strategického dokumentu na životné prostredie vrátane zdravia vplyvy na životné prostredie, v bode 3. Údaje o priamych a nepriamych vplyvoch na životné prostredie. Navrhované presuny finančných zdrojov medzi oblasťami intervencií v rámci OP KŽP (verzia 12) sú prostriedkom, ktorý umožní dosiahnuť priaznivé, resp. žiadúce environmentálne účinky. Z finančného hľadiska je cieľom OP KŽP (verzia 12) zabezpečiť vyčerpanie zdrojov operačného programu, čo však neznamená, že tento cieľ je jediný a samoúčelný. Naopak, tieto zdroje smerujú do oblastí, požiadavky na zlepšenie stavu ktorých preukázateľne vyplývajú z právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia a sú v nich konkrétne sformulované.

2) V tejto súvislosti MŽP SR berie do úvahy konštatovanie ZDS ohľadom chronického zaostávania SR za napĺňaním dlhodobých európskych cieľov v oblasti ochrany životného prostredia, o čom svedčia aj tzv. infringementy za nedostatočnú ochranu životného prostredia. Vo vzťahu k pripomienke ZDS, že operačný program by mal byť naviazaný na merateľné

ukazovatele, ktorými sa preukáže zlepšovanie životného prostredia najmä v týchto oblastiach, je preto potrebné uviesť, že OP KŽP (verzia 12) reflektuje na pretrvávajúce problémy v oblasti životného prostredia, v dôsledku ktorých SR čelí tzv. infringementom. Z tohto dôvodu sa disponibilné zdroje operačného programu presúvajú do tých oblastí podpory, v ktorých SR (najmä mestám a obciam, resp. vodárenským spoločnostiam) vyplývajú finančne náročné záväzky a povinnosti z príslušných právnych predpisov EÚ.

V oblasti vodného hospodárstva čelí SR infringementu pre nesprávne uplatňovanie smernice Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd (ďalej len „smernica 91/271/EHS“). SR má záväzky v oblasti odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd vyplývajúce zo Zmluvy o pristúpení SR k EÚ podľa smernice 91/271/EHS, ktoré sa do konca roka 2015 nepodarilo v plnej miere naplniť. Predmetnou úpravou OP KŽP na OP KŽP (verzia 12) MŽP SR, ako riadiaci orgán pre OP KŽP, presúva do danej oblasti prevažnú časť finančných zdrojov doposiaľ nevyužitých v rámci iných oblastí intervencie.

V oblasti odpadového hospodárstva SR čelí náročným cieľom na zníženie množstva biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu, ktorý je zneškodňovaný skládkovaním a zvýšenie miery jeho zhodnocovania a recyklácie. Ak sa nepodarí finančne podporiť aktivity zamerané na dosiahnutie tohto cieľa, môže SR v budúcnosti hroziť infringement. MŽP SR, ako riadiaci orgán pre OP KŽP, preto presúva finančné zdroje v rámci oblastí intervencií vzťahujúcich sa k nakladaniu s odpadom tak, aby bolo možné navýšiť alokáciu na oblasť nakladania s komunálnym odpadom, a teda alokáciu výziev zameraných na podporu miest a obcí v oblasti zefektívňovania triedeného zberu komunálnych odpadov a zhodnocovania biologicky rozložiteľných odpadov.

V oblasti kvality ovzdušia sú v rámci OP KŽP vyhradené disponibilné zdroje na aktivity zamerané na zlepšovanie jeho kvality, konkrétne formou výmeny zastaraných kotlov na tuhé palivo za nízkoemisné zariadenia v domácnostiach. Dôvodom zachovania tohto opatrenia sú pretrvávajúce problémy s kvalitou ovzdušia na SR spôsobené prekročovaním limitných hodnôt pre tuhé časti PM v ovzduší, v dôsledku čoho SR čelí infringementu v súvislosti s uplatňovaním smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/50/ES z 21. mája 2008 o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe.

V oblasti ochrany druhov a biotopov a posilnenia biodiverzity, najmä v rámci sústavy Natura 2000, sa nenavrhuje presun finančných zdrojov. Za účelom zabezpečenia vyčerpania zdrojov, ako aj za účelom plnenia požiadaviek EÚ v oblasti ochrany prírody, ktoré boli dlhodobo na okraji záujmu, sa naopak navrhuje rozšírenie rozsahu podpory v rámci existujúcich aktivít.

OP KŽP (verzia 12) je naviazaný na merateľné ukazovatele, ktorými sa preukáže zlepšovanie životného prostredia najmä v týchto oblastiach, čo zodpovedá požiadavke ZDS. Navýšením zdrojov v oblasti čistenia a odvádzania komunálnych odpadových vôd s cieľom zabezpečenia záväzkov SR voči EÚ dochádza k navýšeniu cieľovej hodnoty ukazovateľa CO19 - Zvýšený počet obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych odpadových vôd z pôvodnej hodnoty 242 800 ekvivalentných obyvateľov na hodnotu 285 231 ekvivalentných obyvateľov. Navýšená hodnota predstavuje 42 431 ekvivalentných obyvateľov, čím preukázateľne dochádza aj k zlepšeniu stavu životného prostredia v tejto oblasti.

V oblasti odpadového hospodárstva dochádza v rámci OP KŽP (verzia 12) k zvýšeniu cieľovej hodnoty ukazovateľa O0002 - Zvýšená kapacita pre triedenie komunálnych odpadov z pôvodných 21 579 t/rok na novú cieľovú hodnotu 82 524 t/rok (t. j. o 60 945 t/rok).

V oblasti ochrany prírody nedochádza k presunu finančných zdrojov, neovplyvní to teda ani cieľové hodnoty dotknutých merateľných ukazovateľov.

3) Čo sa týka účasti verejnosti v procese prípravy OP KŽP, ako aj návrhu jeho zmien, táto je garantovaná prostredníctvom procesu posudzovania vplyvov operačného programu, ako strategického dokumentu s celoštátnym dosahom, podľa zákona č. 24/2006 Z. z.

Náležitosti čl. 6 a čl. 7 Aarhuského dohovoru, ktorý je hlavne relevantný v danom kontexte, keďže sa týka účasti verejnosti pri rozhodovaní o plánoch alebo programoch v oblasti životného prostredia, sú primeraným spôsobom reflektované v ustanoveniach zákona č. 24/2006 Z. z.

Zákon č. 24/2006 Z. z. vo svojom § 6a stanovuje, že za dotknutú verejnosť pri posudzovaní vplyvov strategických dokumentov sa považuje fyzická osoba staršia ako 18 rokov, právnická osoba a občianska iniciatíva. Toto ustanovenie v praxi umožňuje, aby sa do prípravy strategických dokumentov zapojila verejnosť v jej širokom ponímaní, t. j. prakticky ktokoľvek, kto spĺňa vyššie uvedené podmienky a deklaruje záujem o prípravu strategického dokumentu.

Konkrétne aj v prípade OP KŽP (verzia 12) mala verejnosť v rámci zisťovacieho konania podľa zákona č. 24/2006 Z. z. možnosť vzniesť k nej pripomienky. Oznámenie o zmene strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Zmena Operačného programu Kvalita životného prostredia (verzia 12)“ bolo v plnom znení sprístupnené na webovom sídle MŽP SR, ako aj na webovom sídle OP KŽP, na informačnom portáli rezortu MŽP SR – enviroportáli a informácia o zverejnení týchto dokumentov bola zverejnená aj v tlači s celoštátnym dosahom (v denníku SME). Verejnosť bola teda o OP KŽP (verzia 12) informovaná viacerými mediálnymi prostriedkami a mala možnosť vyjadriť svoje stanovisko a predložiť ho poštou alebo elektronicky.

MŽP SR, vzhľadom na text pripomienky ZDS, uvádza, že akýkoľvek člen verejnosti spĺňajúci náležitosti §6a zákona č. 24/2006 Z. z., t. j. nie len členovia Komory pre mimovládne neziskové organizácie Rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie, má právo zapojiť sa do procesu posudzovania vplyvov strategických dokumentov na životné prostredie.

Dôkazom toho, že predmetné ustanovenie sa aplikuje v praxi, je o. i. aj aktuálne vyhodnotenie pripomienok verejnosti zo strany MŽP SR, vrátane informácií, akým spôsobom sa MŽP SR s nimi vysporiadalo, resp. ako boli v OP KŽP (verzia 12) zohľadnené.

Mechanizmus, v súlade s ktorým zástupcov mimovládneho sektora do štruktúr podieľajúcich sa na monitorovaní operačného programu nominuje Komora mimovládnych neziskových organizácií Rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie, vyplýva zo Systému riadenia európskych štrukturálnych a investičných fondov (kap. 1.3.2.3 Monitorovací výbor), a jeho stanovenie teda nie je v pôsobnosti riadiaceho orgánu pre OP KŽP, t. j. MŽP SR. Týmto však nie sú žiadnym spôsobom dotknuté práva verejnosti uvedené vyššie. Mechanizmus nominácií do Monitorovacieho výboru pre OP KŽP je v súlade s analogickými príkladmi dobrej praxe, ktoré sú spomenuté aj v implementačnej príručke Aarhuského dohovoru (Aarhus Implementation Guide, časť „The public which may participate shall be identified by the relevant public authority, taking into account the objectives of this Convention“).

Aj keď predmetom OP KŽP (verzia 12) nie je projektová, ale rámcová (programová) úroveň, v súvislosti s tým, že ZDS prejavilo záujem účasti na projektoch z uvedeného operačného programu uvádzame, že ZDS má možnosť požiadať o nenávratný finančný príspevok z OP KŽP vo všetkých tých prípadoch, keď z hľadiska svojej právnej formy patrí medzi oprávnených prijímateľov.

MŽP SR v súvislosti s požiadavkou ZDS, aby každý projekt hradený z prostriedkov EÚ bol v súlade s Európskou zelenou dohodou (<https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal> sk) a názoru, že „len takéto prostriedky môžu byť financované

v rámci tohto operačného programu“ je potrebné uviesť, že aj v rámci OP KŽP (verzia 12) ostávajú zachované základné východiská pre vymedzenie cieľov a oprávnených aktivít OP KŽP, ktorými sú od pôvodného znenia OP KŽP (schváleného rozhodnutím Európskej komisie zo dňa 28. októbra 2014) požiadavky vyplývajúce z právnych predpisov EÚ a SR v oblasti životného prostredia.

Prijatím Európskej zelenej dohody (ďalej len „EZD“) nie je dôvod, aby nemohli byť predmetom podpory aktivity (vymedzené v znení OP KŽP) a v nadväznosti na ne aj projekty, ktoré prispievajú k plneniu vyššie uvedených požiadaviek vyplývajúcich z environmentálnej legislatívy EÚ a SR, a to aj v prípade, ak nie sú priamo prepojené s cieľmi EZD. Navyše, EZD je nedávno prijatým strategickým dokumentom a nie všetky jej ciele sú skonkretizované, resp. niektoré z jej cieľov majú dlhodobý charakter, presahujúci rámec programového obdobia 2014 – 2020. Preto v rámci OP KŽP (verzia 12) bol v prípade príslušných aktivít, ktoré boli identifikované ako relevantné vo vzťahu cieľom EZD, doplnený text poukazujúci na ich súlad s EZD. Spôsob, akým bolo v prípade vybraných aktivít vykonané doplnenie textu OP KŽP o ich súlade s cieľmi EZD, resp. dôvody, z ktorých v prípade niektorých aktivít takéto doplnenie textu nebolo vykonané, sú uvedené nižšie, a to v členení na jednotlivé oblasti podpory.

Odpadové hospodárstvo so zameraním na predchádzanie vzniku odpadov, opätovné používanie odpadov a vysokokvalitnú recykláciu je dôležitou súčasťou prechodu na obehové hospodárstvo, a teda súčasťou EZD v oblasti mobilizácie priemyslu v záujme čistého a obehového hospodárstva. OP KŽP, ktorého cieľom je v oblasti odpadového hospodárstva zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov, sa zameriava na podporu predchádzania vzniku biologicky rozložiteľných odpadov, triedeného zberu komunálnych odpadov, prípravy odpadov na opätovné použitie a podporu zhodnocovania so zameraním na recykláciu odpadov. Podporou uvedených aktivít OP KŽP prispieva k EZD a jej Akčnému plánu EU pre obehové hospodárstvo.

V nadväznosti na uvedené bol v rámci OP KŽP (verzia 12), *Špecifického cieľa (ďalej len „ŠC“)* 1.1.1: *Zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov*, v kap. 2.1.1.3 *Usmerňujúce zásady výberu projektov* pôvodný text osobitnej zásady doplnený nasledovne:

„- v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva budú prioritizované projekty zamerané na predchádzanie vzniku biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov, prípravu na opätovné použitie a recykláciu odpadov, čo je zároveň v súlade so zameraním EZD;“

Pre oblasť vodného hospodárstva sú konkrétne ciele stanovené v *Akčnom pláne EÚ: „Dosahovanie nulového znečistenia ovzdušia, vody a pôdy“* do roku 2030 a týkajú sa zníženia znečistenia morí od plastov o 50 % a zníženia uvoľňovania mikroplastov do životného prostredia o 30 %. Požiadavky pre splnenie stanoveného cieľa budú v blízkej budúcnosti premietnuté najmä do oblasti monitorovania vôd, kde vzniká požiadavka napríklad na monitorovanie mikroplastov. V oblasti čistenia a odvádzania komunálnych odpadových vôd a v oblasti zásobovania obyvateľov SR bezpečnou pitnou vodou z verejných vodovodov nie je vytvorené legislatívne prostredie, na základe ktorého by bolo možné zabezpečiť podporu projektov z OP KŽP na monitorovanie mikroplastov.

V decembri v roku 2020 bola ukončená novelizácia smernice 98/83/ES a do platnosti vstúpila nová smernica európskeho parlamentu a rady (EÚ) 2020/2184 o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu, ktorá zavádza aj povinnosť monitorovať mikroplasty prítomné vo vode. Členské štáty EÚ majú na transpozíciu požiadaviek vyplývajúcich z uvedenej smernice do legislatívy SR stanovené prechodné obdobie.

V EZD sú stanovené ciele pre obnovu prirodzenej funkcie povrchových vôd. Z OP KŽP sú podporované projekty zamerané na zabezpečenie pozdĺžnej a laterálnej kontinuity vodných tokov a odstraňovanie bariér vo vodných tokoch za účelom podpory biodiverzity a zabezpečovania ekosystémových služieb, ktoré k úsiliu na obnovu prirodzenej funkcie povrchových vôd prispievajú.

V nadväznosti na uvedené bola v rámci OP KŽP (verzia 12), v kap. 2.1.2.2 Oprávnené aktivity, v rámci *ŠC 1.2.3 Vytvorenie východísk pre stanovenie opatrení smerujúcich k dosiahnutiu dobrého stavu podzemných a povrchových vôd*, aktivita B. Zabezpečenie pozdĺžnej a laterálnej kontinuity vodných tokov a odstraňovanie bariér vo vodných tokoch za účelom podpory biodiverzity a zabezpečovania ekosystémových služieb do pôvodného textu v 2. odseku doplnená nasledujúca veta: „**Aktivita zodpovedá aj cieľom EZD v oblasti obnovy prirodzených funkcií povrchových vôd.**“

Jedným zo základných prvkov EZD v oblasti ochrany prírody je zachovanie a obnova ekosystémov a biodiverzity. Ciele sú bližšie rozpracované v *Stratégii EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030*. OP KŽP jasne prispieva k stanoveným cieľom, ako sú transformácia pevniny na chránené územia a oblasti, obnova poškodených ekosystémov, či zlepšenie stavu a ochrany biotopov.

V nadväznosti na uvedené bola v rámci OP KŽP (verzia 12), v kap. 2.1.3.2 Oprávnené aktivity, v rámci *ŠC 1.3.1: Zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity, najmä v rámci sústavy Natura 2000*, aktivita A. Dobudovanie sústavy Natura 2000 a zabezpečenie starostlivosti o sústavu Natura 2000 a ďalšie chránené územia (vrátane území medzinárodného významu), ako aj chránené druhy do pôvodného textu v 1. odseku doplnená nasledujúca veta:

“Podporovaná aktivita svojím charakterom zodpovedá cieľom EZD a Stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030.”

Zároveň, v kap. 2.1.3.3 Usmerňujúce zásady výberu projektov bol pôvodný text osobitnej zásady doplnený nasledovne:

„- zvýhodňované budú projekty zamerané na ucelené časti chráneného územia, ktorých realizáciou sa zabezpečí zlepšenie priaznivého stavu biotopov a druhov európskeho významu, čo je zároveň v súlade so zameraním a cieľmi EZD a Stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030;“

V oblasti kvality ovzdušia sú ciele EZD zamerané na znižovanie vplyvu znečistenia ovzdušia na zdravie obyvateľstva, a to o 55 % do roku 2030 a výhľadovo do roku 2050 dosiahnuť čistú planétu, premietnuté do *Akčného plánu EÚ: „Dosahovanie nulového znečisťovania ovzdušia, vody a pôdy“*.

Opatrenia zamerané na zlepšenie kvality ovzdušia sú v OP KŽP nastavené na programové obdobie 2014-2020 v súlade s platnými záväzkami, konkrétne záväzkami vyplývajúcimi zo smernice o národných emisných stropoch, smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe, a zároveň v súlade s opatreniami Programu Čisté ovzdušie pre Európu a národnými prioritami v oblasti kvality ovzdušia definovanými v Stratégii pre redukciu PM₁₀. Keďže ciele EZD v oblasti zlepšovania kvality ovzdušia sú dlhodobého charakteru a značne presahujú rámec programového obdobia 2014 – 2020, dopĺňať do charakteristiky aktivít podporovaných z OP KŽP informáciu o ich súlade s cieľmi EZD by nebolo relevantné.

Čo sa týka opatrení zameraných na monitorovanie znečistenia ovzdušia, EZD počíta s vyššou úrovňou digitálnych technológií, ako umelá inteligencia, 5G, cloud computing, edge computing (optimalizácia výpočtov na okraji siete) a pod., ktoré sú relevantné až pre nové programové obdobie 2021 - 2027.

Oblasť environmentálnych záťaží nie je v EZD explicitne riešená. Aktivity OP KŽP so zameraním na sanáciu environmentálnych záťaží predstavujú špecifickú oblasť podpory

a v podmienkach SR (ako aj iných krajín, kde došlo k zmene socio-ekonomického systému) sú dedičstvom minulosti prispieva k EZD nepriamo, a to vďaka zvýšenému podielu sanovaných lokalít, čím sa dosiahne eliminácia prítomnej kontaminácie v podzemnej vode, v horninovom prostredí alebo v pôde. Implementácia aktivít OP KŽP zameraných na riešenie problematiky environmentálnych záťaží prispieva k plneniu cieľov EZD nepriamo, a to vďaka zvýšenému podielu sanovaných lokalít, čím sa dosiahne eliminácia prítomnej kontaminácie v podzemnej vode, v horninovom prostredí alebo v pôde.

EZD priamo podporuje oblasť adaptácie na zmenu klímy. Nová stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy (Budovanie Európy odolnej proti zmene klímy – nová stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy) prijatá vo februári 2021 je hlavným opatrením EED v tejto oblasti. Jedným z cieľov stratégie je systémový prístup k adaptácii, pričom jeho prioritou sú aj miestne adaptačné opatrenia a riešenia adaptácie blízke prírode.

V OP KŽP verzia 12 sú adaptačné opatrenia na miestnej úrovni podporované v rámci aktivity zameranej na vodozádržné opatrenia v urbanizovanej krajine (aktivita C. špecifického cieľa 2.1.), ktorá je plne v súlade s cieľmi EZD v oblasti adaptácie na zmenu klímy.

EZD a aj nová stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy zároveň hovorí, že podporou riešení adaptácie blízky prírode sa zvýši odolnosť proti zmene klímy a prispeje sa k viacerým cieľom EZD. Preto v rámci zmeny OPK ŽP verzia 12, kap. 2.2.1.2 Oprávnené aktivity, ŠC 2.1.1: Zníženie rizika povodní a negatívnych dôsledkov zmeny klímy, aktivita C. Vodozádržné opatrenia v urbanizovanej krajine bola do pôvodného textu v 2. odseku doplnená nasledujúca veta: **„Podporovaná aktivita svojím charakterom zodpovedá cieľom EZD v oblasti adaptácie na zmenu klímy.“**

Zároveň, v kap. 2.2.1.3 Usmerňujúce zásady výberu projektov bol pôvodný text osobitnej zásady pre aktivitu Vodozádržné opatrenia v urbanizovanej krajine doplnený nasledovne: **„zvýhodňované budú projekty kombinujúce opatrenia na záchyt zrážkových vôd spolu s opatreniami umožňujúcim využívať zachytenú vodu v čase sucha a projekty prírodného charakteru“.**

V oblasti riadenia rizík a mimoriadnych udalostí ovplyvneným zmenou klímy sú opatrenia realizované prostredníctvom OP KŽP v súlade s relevantnými ambíciami uvádzanými v EZD pre oblasti zabezpečenia odolnosti proti zmene klímy, prevencie a pripravenosti. Na základe uvedeného bol v OP KŽP (verzia 12), kap. 1.1.1.1 Rozvojové potreby a disparity a spôsob ich riešenia v rámci OP, v časti Zmena klímy, jej dôsledky a potreba aktívnej adaptácie pôvodný text poslednej vety doplnený nasledovne: **„Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy je prvým komplexným dokumentom SR v tejto oblasti, ktorý na základe scenárov a analýzy nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy poskytuje informácie o možnostiach na znižovanie zraniteľnosti a proaktívnu adaptáciu v súlade s Európskou zelenou dohodou (ďalej len „EZD“).**

V oblasti nízkouhlíkového hospodárstva je cieľom EZD dosiahnuť hospodárstvo s nulovou uhlíkovou stopou, k čomu sa EÚ zaviazala v EZD do roku 2050. Do roku 2030 majú byť emisie skleníkových plynov znížené o 50 % v porovnaní s rokom 1990. EZD zároveň vyzýva na postupné ukončenie využívania fosílnych palív.

Opatrenia zamerané na energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo boli v OP KŽP nastavené na programové obdobie 2014-2020, kedy neexistovali súčasné klimaticko-energetické záväzky, ktorých cieľom by bolo dosiahnuť hospodárstvo s nulovou uhlíkovou stopou. Predmetom opatrení zameraných na zlepšenie energetickej efektívnosti verejných budov, systémov centralizovaného zásobovania teplom, či opatrení energetickej efektívnosti v podnikoch je aj modernizácia, resp. zlepšenie energetickej efektívnosti zariadení, ktoré

spaľujú fosílné palivá, keďže významne prispievajú k znižovaniu emisií skleníkových plynov, čo EZD vylučuje.

Rovnaký prístup je uplatňovaný aj pri nízkouhlíkových stratégiách a energetických službách, ktoré v rámci návrhu opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti nevyklučujú využívanie fosílného paliva (napr. zemný plyn, vykurovací olej a pod.)

Podpora obnoviteľných zdrojov energie je dlhodobým riešením podľa Európskeho ekologického dohovoru a novonavrhovaná aktivita zodpovedá cieľu „*Európskej stratégie pre integráciu energetických systémov*“ v časti „*Využívanie vodíka z OZE*“. V rámci tejto aktivity budú uprednostnené projekty výroby vodíka z OZE pred samotnou výrobou elektriny, čím sa prispeje k naplneniu tretieho piliera „*Európskej stratégie pre integráciu energetických systémov*“. Preto bola v rámci zmeny OPK ŽP verzia 12, kap. 2.4.2.2 Oprávnené aktivity, ŠC 4.1.1: Zvýšenie podielu OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe SR, aktivita B. Výstavba zariadení na, došpecifikovaná novonavrhovaná podaktivity, nasledovne: „*-výrobu vodíka elektrolýzou s využitím OZE, prípadne aj v kombinácii s jeho distribučnou sieťou a/alebo čerpacou stanicou vodíkovej mobility, v súlade so zameraním EZD*“.

Pripomienka č. 4 v úvodnej časti vyjadrenia ZDS neobsahuje návrh konkrétnej zmeny/úpravy OP KŽP (verzia 12), obsahuje len konštatovania, ktoré nie sú predmetom zisťovacieho konania posudzovania vplyvov OP KŽP (verzia 12) navrhovanej na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z. z.

Požiadavka ZDS na zapracovanie výsledkov vyplývajúcich z vyššie uvedených pripomienok do záväznej časti územného plánu je nerelevantná, keďže OP KŽP (verzia 12) nemá vplyv na záväznú časť územného plánu.

Stanovisko ZDS obsahuje zásadné pripomienky k OP KŽP v troch častiach označených písmenami A, B a C.

Vyjadrenie MŽP SR k časti A:

Vo vzťahu k časti stanoviska ZDS, označeného ako zásadné pripomienky k OP KŽP, písm. A. Dôsledná transpozícia Aarhuského dohovoru a európskych smerníc v oblasti ochrany životného prostredia, predmetné pripomienky do veľkej miery len vymenúvajú aspekty medzinárodného, európskeho a vnútroštátneho právneho rámca v oblasti životného prostredia. Zároveň upozorňujú na to, že problematickým nie je text právnych predpisov, ale ich vymožitelnosť v kontexte prístupu k spravodlivosti. Problematika zabezpečenia vymožitelnosti práva na prístup k spravodlivosti v oblasti životného prostredia presahuje rámec OP KŽP, takže požadovať jej riešenie prostredníctvom OP KŽP (verzia 12) považujeme za irelevantné.

Relevantná vo vzťahu k OP KŽP (verzia 12) je časť pripomienky, v rámci ktorej ZDS označuje za najväčší nedostatok dokumentu absenciu merateľných cieľov zlepšovania životného prostredia v zmysle hmotno-právnych predpisov a zameranie sa na ich dosahovanie a zároveň žiada stanoviť merateľné ekologické a environmentálne ciele podľa hmotno-právnych predpisov, ktorých dosahovanie bude pre čerpanie z OP KŽP povinné. S predmetnou pripomienkou sa MŽP SR nestotožňuje, pretože súčasťou OP KŽP sú merateľné ukazovatele so stanovenými míľnikmi aj cieľovými hodnotami. Tieto programové ukazovatele sú napĺňané prostredníctvom ukazovateľov na úrovni jednotlivých projektov, ktoré sú na základe programových ukazovateľov stanovené ako povinné prostredníctvom výziev zameraných na podporu jednotlivých oprávnených aktivít.

Ukazovatele OP KŽP sú stanovené v súlade s prílohou k nariadeniu o Európskom fonde regionálneho rozvoja (Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (EÚ) č. 1301/2013 zo 17. decembra 2013 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a o osobitných

ustanoveniach týkajúcich sa cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti, a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1080/2006) a Kohéznom fonde (Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (EÚ) č. 1300/2013 zo 17. decembra 2013 o Kohéznom fonde, ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1084/2006). Tým, že ukazovatele sú uvedené v prílohe nariadení, ich vykazovanie je spoločné a povinné. Podstatná časť investícií zo zdrojov európskych štrukturálnych a investičných fondov musí byť merateľná prostredníctvom týchto ukazovateľov.

Na projektovej úrovni, resp. na úrovni žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ďalej len „ŽoNFP“), sú v relevantných oblastiach vykazované technické a environmentálne parametre/ ukazovatele, ktoré sú v súlade s hmotno-právnymi predpismi, a ktoré sú nevyhnutné pre posúdenie splnenia podmienok poskytnutia príspevku z OP KŽP.

V oblasti vodného hospodárstva sú všetky aktivity podporované z OP KŽP koncipované tak, aby prispievali k dosiahnutiu cieľa Rámcovej smernice o vode (ďalej len „RSV“) - dobrého stavu podzemných a povrchových vôd. V oblasti čistenia a odvádzania komunálnych odpadových vôd sa sleduje merateľný ukazovateľ v súlade s príslušnými ustanoveniami smernice 91/271/EHS a doplnkových opatrení RSV, ktorý priamo prispieva k zníženiu znečistenia povrchových a podzemných vôd v predmetných aglomeráciách prostredníctvom zvýšeného počtu obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych odpadových vôd.

V oblasti budovania verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd ide o technicko-environmentálne údaje, ktoré musia byť totožné s údajmi vykazovanými v systéme ZberVaK podľa zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách v platnom znení a vyhlášky MŽP SR č. 605/2005 Z. z. o podrobnostiach poskytovania údajov z majetkovej evidencie a prevádzkovej evidencie o objektoch a zariadeniach verejného vodovodu a verejnej kanalizácie. Pri technicko-environmentálnych ukazovateľoch sa uvádzajú údaje týkajúce sa riešenej aglomerácie pred a po ukončení projektov, napr. počet obyvateľov pripojených na stokovú sieť a čistiareň odpadových vôd, vybudovanosť stokovej siete, percento napojenia ekvivalentných obyvateľov na stokovú sieť, zvýšený počet obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych odpadových vôd, dĺžka stokovej siete, množstvo vypúšťaných odpadových vôd, ako aj ukazovatele, ktoré sa sledujú v rámci kvality vypúšťaných splaškových vôd, ako je biologická spotreba kyslíka za 5 dní (BSK5) (chemická spotreba kyslíka) CHSK, nerozpustené látky, celkový dusík (Ncelk.) a celkový fosfor (Pcelk.). V prípade vyššie uvedených technicko – environmentálnych ukazovateľov ide o merateľné environmentálne ukazovatele, ktoré prispievajú k cieľu RSV dosiahnuť dobrý stav vôd.

V rámci monitorovania vôd sa na projektovej úrovni sleduje celý rad ukazovateľov (počet odberov, analýz, terénne merania, prieskumy a.i. v súlade Rámcovým programom monitorovania vôd Slovenska na obdobie rokov 2016 - 2021), ktoré vstupujú do počtu vyhodnotených vodných útvarov povrchových a podzemných vôd.

V oblasti zabezpečenia pozdĺžnej a laterálnej continuity vodných tokov a odstraňovania bariér vo vodných tokoch za účelom podpory biodiverzity a zabezpečovania ekosystémových služieb ide o technicko – environmentálne ukazovatele, ktoré sa vykazujú súlade s Vodným plánom Slovenska (aktualizácia 2015), ktorý je koncepčným dokumentom v SR pre implementáciu smernice 2000/60/ES Európskeho parlamentu a Rady z 23. októbra 2000, ktorou sa ustanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva (RSV). V rámci technicko – environmentálnych ukazovateľov sa uvádzajú napr. názov vodného útvaru, na ktorom sa prekážka/bariéra nachádza, názov významného narušenia pozdĺžnej spojitosti riek a biotopov/habitatov (prekážky/bariéry na vodnom toku), názov významného narušenia pozdĺžnej spojitosti riek a biotopov/habitatov (prekážky/bariéry na vodnom toku), ako aj dĺžka spojitého vodného toku po eliminácii bariéry (v km) a dĺžka spojitej ramennej sústavy (novovzniknutého spojitého úseku vodného toku od odstránenej

bariery po sútok) (v km) po realizácii projektu z OP KŽP. Aj v prípade týchto technicko – environmentálnych ukazovateľov ide o merateľné environmentálne ukazovatele, ktoré prispievajú k cieľu RSV dosiahnuť dobrý stav vôd.

Realizácia projektov v oblasti odpadového hospodárstva s finančnou podporou OP KŽP prispieva k plneniu cieľov stanovených v zákone o odpadoch. Tieto ciele sa týkajú predovšetkým miery prípravy na opätovné použitie, recyklácie a zhodnotenia odpadov. Cieľom OP KŽP je zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov. Podiel zhodnotených odpadov na celkovom množstve vyprodukovaných odpadov patrí medzi výsledkové ukazovatele OP KŽP. Cieľ OP KŽP je teda prepojený na ciele stanovené v zákone o odpadoch. Dosahovanie cieľa OP KŽP v oblasti odpadového hospodárstva je monitorované prostredníctvom súboru ukazovateľov zvýšenia kapacity a množstva recyklovaných alebo zhodnotených odpadov.

Stav, resp. zlepšovanie kvality ovzdušia sa na programovej úrovni sleduje prostredníctvom dvoch ukazovateľov. Ukazovateľ zameraný na produkciu emisií vybraných znečisťujúcich látok, ktorý zahŕňa vybrané znečisťujúce látky podľa smernice o národných emisných stropoch a smernice o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe (SO₂, NO_x, NH₃ a VOC). Tuhé častice PM (vrátane PM_{2,5} a PM₁₀) sú sledované osobitne, vzhľadom na ich významný vplyv na kvalitu ovzdušia v SR, a to prostredníctvom ukazovateľa zameraného na produkciu emisií tuhých znečisťujúcich látok PM. Na projektovej úrovni sa všetky vyššie spomenuté znečisťujúce látky sledujú osobitne, prostredníctvom samostatných ukazovateľov.

Vo vzťahu k dokumentom uvádzaným v predmetnej časti vyjadrenia ZDS v odkazoch v bode i) až iii), MŽP SR uvádza, že tieto nie sú záväzného charakteru; majú len odporúčací charakter. **Nesúlad projektu s takýmito dokumentmi nemôže slúžiť ako právne relevantný dôvod pre automatické vylúčenie projektu z financovania.**

Zmienovaný § 6 vodného zákona sa týka vodnej bilancie a z hľadiska uplatňovania metodických usmernení zverejnených na stránke http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/facts_figures/guidance_docs_en.htm nie je relevantný. Metodické usmernenia boli vypracované za účelom jednotného prístupu všetkých členských krajín EU pri implementácii RSV. SR podľa týchto metodických usmernení postupuje s cieľom dosiahnutia cieľa RSV - dobrého stavu vôd.

MŽP SR zároveň dopĺňa, že v oblasti udržateľného hospodárenia so zrážkovými vodami (vodozádržné adaptačné opatrenia) nie sú na národnej úrovni prijaté žiadne metodické pokyny, resp. normy vrátane terminológie. Žiadateľ má možnosť pri koncipovaní projektu využiť všetky dostupné a riadiacim orgánom pre OP KŽP aj odporúčané materiály (medzi ktorými je uvedený aj Vami spomínaný dokument), ako sú metodiky, katalógy a iné dokumenty, ako zdroj informácií vhodných adaptačných opatrení, ktoré reagujú na negatívne dôsledky zmeny klímy s dôrazom na urbanizované prostredie. Kľúčovým dokumentom pri posudzovaní vodozádržných adaptačných opatrení je na národnej úrovni *Stratégia adaptácie SR na zmenu klímy*.

Pokiaľ ide o závery pripomienkujúceho subjektu v oblasti zeleného verejného obstarávania, aj keď MŽP SR nemá voči nim výhrady, súčasne zastáva názor, že materiál, ktorý je predmetom príslušného zisťovacieho konania podľa zákona č. 24/2006 Z. z., nie je náležitý na zahrnutie povinnej aplikácie zeleného verejného obstarávania. V tejto súvislosti si dovoľujeme pozornosť pripomienkujúceho subjektu upriamiť napr. na legislatívny proces č. LP/2021/233 – Zákon ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení

niektorých zákonov – v rámci ktorého MŽP SR uplatnilo niekoľko zásadných pripomienok v súvislosti so zeleným verejným obstarávaním, okrem iných aj v súvislosti so zavedením povinného používania zeleného verejného obstarávania.

Horizontálnou záležitosťou je aj príprava nového zákona o verejnom obstarávaní a proces jeho prijatia, takže jej riešenie nespadá do rámca OP KŽP (verzia 12).

Vo vzťahu k vyjadrenej pripravenosti ZDS a záujmu prispieť pri správnom nastavení ekologických parametrov operačného programu svojimi skúsenosťami a znalosťami legislatívy a aplikačnej praxe, pričom by išlo o spodrobnenie a skonkretizovanie tých princípov a prístupov, ktoré opisuje ZDS v jeho vyjadrení, MŽP SR uvádza, že dokument, ktorý je predmetom zisťovacieho konania podľa zákona č. 24/2006 Z. z. nie je novým návrhom operačného programu, ale predstavuje návrh zmeny už jestvujúceho a Európskou komisiou schváleného znenia OP KŽP verzia 11, v rámci ktorej ostávajú zachované základné východiská pre vymedzenie cieľov a oprávnených aktivít OP KŽP. Tými sú od počiatočného znenia OP KŽP požiadavky vyplývajúce z právnych predpisov EÚ a SR v oblasti životného prostredia, za účelom splnenia ktorých je cieľom riadiaceho orgánu pre OP KŽP využiť absorpčný potenciál v oblastiach podpory vyznačujúcich sa vysokým záujmom žiadateľov a pripravenosťou projektov tak, aby ich bolo možné realizovať do konca obdobia oprávnenosti výdavkov OP KŽP (t. j. do 31. 12. 2023). Legislatíva v oblasti životného prostredia zároveň spadá do vecnej pôsobnosti jednotlivých útvarov MŽP SR, ktorých znalosti sú využívané v procese prípravy OP KŽP (verzia 12). Vzhľadom na uvedené skutočnosti, ako aj na štádium implementácie OP KŽP, v ktorom sa navrhovaná zmena predkladá, v jej rámci nevzniká potreba formulovať nový operačný program, jeho ciele a parametre.

Vyjadrenie MŽP SR k časti B:

Vo vzťahu k časti stanoviska ZDS, označeného ako zásadné pripomienky k OP KŽP, písm. B. Dôsledná aplikácia Aarhuského dohovoru a európskych smerníc v oblasti participácie verejnosti, predmetné pripomienky sú konštatovaním a do veľkej miery len vymenúvajú vybrané ustanovenia Aarhuského dohovoru.

MŽP SR pripomína, že aplikácia Aarhuského dohovoru je zabezpečená v zisťovacom konaní o posudzovaní vplyvov OP KŽP (verzia 12) na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z. z. ZDS je právnická osoba, ktorá sa v zmysle § 6a zákona č. 24/2006 Z. z. považuje za dotknutú verejnosť, t. j. má právo zúčastniť sa zákonom vymedzeným spôsobom na príprave strategického dokumentu. Toto právo verejnosti nikto nespochybňuje. V nadväznosti na uvedené bol princíp aplikácie Aarhuského dohovoru doplnený aj do OP KŽP verzia 12, kap. 7.2.1 Úloha príslušných partnerov pri príprave, implementácii, monitorovaní a hodnotení operačného programu, pred posledný odsek, nasledovne: „***V rámci prípravy a zmeny OP KŽP bude účasť verejnosti v zmysle Aarhuského dohovoru zabezpečená prostredníctvom uplatňovania postupov v súlade so zákonom o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.***“

ZDS v danej časti pripomienok poukazuje na potrebu prijatia nového stavebného zákona. Avšak problematika povoľovania činností, resp. stavieb presahuje rámec OP KŽP, takže požadovať jej riešenie prostredníctvom OP KŽP (verzia 12) nie je relevantné. Taktiež požiadavka ZDS, aby sa ďalším opatrením stala riadená verejná diskusia o občianskej participácii, jej úlohách a funkciách, ako aj záujem ZDS participovať na prijímaní OP KŽP sa z hľadiska jej relevantnosti vzťahuje skôr k počiatočným, východiskovým fázam kreovania operačného programu (ktoré sa aktuálne týkajú pripravovaného operačného programu Slovensko na programové obdobie 2021 – 27).

Vyjadrenie MŽP SR k časti C:

Záverečná časť stanoviska ZDS označená ako zásadná pripomienka k OP KŽP, písm. C. Nová celospoločenská dohoda o ďalšom socio-ekonomickom a ekologickom vývoji Slovenska, ktorej obsahom je požiadavka, aby súčasťou operačného programu bola vyššie uvedená nová spoločenská dohoda spočívajúca v aplikácii ústavného princípu podľa čl. 55 ods. 1 Ústavy, vychádza za rámec náležitostí operačného programu stanovených všeobecným nariadením a zároveň pojem „spoločenská dohoda“ je abstraktným pojmom teórie práva, ktorý je v tomto konaní neaplikovateľný.

Záverom svojho vyjadrenia ZDS uvádza, že ako ultimátnu požiadavku je potrebné zmeniť vnímanie operačného programu ako finančného zdroja; hoci na zabezpečenie zanedbaných a nepochybne potrebných investícií z minulosti. V tejto súvislosti MŽP SR, ako riadiaci orgán pre OP KŽP uvádza, že vnímanie operačného programu je determinované obsahom jeho prvkov uvedených vo všeobecnom nariadení, pričom všetky tieto prvky sú nevyhnutnou súčasťou OP KŽP (verzia 12).

Vo vzťahu k vyjadreniu ZDS, že každý projekt musí odpovedať na základnú otázku: čo robí ten-ktorý projekt život na Slovensku, v regióne či meste lepším pre jeho obyvateľov, čím zlepšuje životné prostredie a akú pozitívnu transformáciu spoločnosti prináša a ďalej každý projekt financovaný z operačného programu musí byť impulzom pre transformáciu hospodárstva na moderné ekologické európske hospodárstvo, MŽP SR uvádza, že OP KŽP (verzia 12) nie je rozporná s touto požiadavkou. Zdroje OP KŽP, ktoré sa v rámci jeho predmetnej úpravy presúvajú na podporu environmentálnej infraštruktúry v oblasti nakladania s komunálnymi odpadovými vodami alebo komunálnym odpadom, zlepšia podmienky života obyvateľov a zároveň bez dobudovania tejto základnej infraštruktúry nie je možný ani prechod na moderné environmentálne priaznivé hospodárstvo.

V nadväznosti na ďalšie procesné požiadavky ZDS bude MŽP SR postupovať v súlade so zákonom č. 24/2006 Z. z..

Zároveň uvádza, že v zmysle § 64 písm. a) zákona č. 24/2006 Z. z. sa na konanie podľa druhej (a štvrtej) časti tohto zákona, ktorou je posudzovanie návrhov strategických dokumentov a strategických dokumentov s celoštátnym dosahom, nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní.

Ďalšie stanoviská alebo vyjadrenia zo strany verejnosti k OP KŽP (verzia 12) neboli v rámci zisťovacieho konania doručené.

MŽP SR v rámci zisťovacieho konania posúdilo oznámenie o strategickom dokumente s celoštátnym dosahom „Zmena Operačného programu Kvalita životného prostredia (verzia 12)“ z hľadiska povahy a rozsahu zmien a významu očakávaných vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva, pričom podľa § 7 ods. 4 zákona č. 24/2006 Z. z. prihliadalo na kritériá pre zisťovacie konanie uvedené v prílohe č. 3 zákona č. 24/2006 Z. z., a teda zároveň na kritériá pre zisťovacie konanie podľa Prílohy II Smernice 2001/42/ES (ďalej len „SEA smernica“).

Vyhodnotenie kritérií pre zisťovacie konanie podľa prílohy č. 3 zákona č. 24/2006 Z. z. (s využitím jednotlivých kritérií definovaných podľa prílohy II SEA smernice)

1. Relevantnosť zmeny strategického dokumentu pre integráciu environmentálnych vrátane zdravotných otázok, predovšetkým z hľadiska podpory udržateľného rozvoja.

- *Charakteristiky plánov a programov so zvláštnym zreteľom na význam plánu alebo programu pre integráciu environmentálnych úvah, najmä s ohľadom na podporu trvalo udržateľného rozvoja* – očakáva sa mierne pozitívny vplyv. Vykonanou zmenou nedochádza k ovplyvneniu globálneho cieľa OP KŽP, ktorým je podpora udržateľného a efektívneho využívania prírodných zdrojov, zabezpečujúceho ochranu životného prostredia, aktívna adaptácia na zmenu klímy a podpora energeticky efektívneho nízkouhlíkového hospodárstva. Význam OP KŽP pre integráciu environmentálnych úvah, najmä s ohľadom na podporu trvalo udržateľného rozvoja, navrhovanou zmenou na OP KŽP (verzia 12) zostáva nielen zachovaný, ale posilňuje sa najmä v prípade vodného hospodárstva úroveň integrácie požiadaviek vyplývajúcich zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia Spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva v platnom znení (Rámcová smernica o vode) ako aj smernice Rady 91/271/EHS z 21. mája 1991 o čistení komunálnych odpadových vôd v platnom znení a predmetu podpory OP KŽP. V prípade odpadového hospodárstva sa bude naďalej zohľadňovať pre OP KŽP zachovanie plnenia cieľov vyplývajúcich zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc v platnom znení (rámcová smernica o odpade), ako aj smernice Rady 1999/31/ES z 26. apríla 1999 o skládkach odpadov v platnom znení.
2. Rozsah, v ktorom zmena strategického materiálu vytvára rámec pre navrhované projekty a iné aktivity, či už z hľadiska jeho lokalizácie, povahy, veľkosti a prevádzkových podmienok, alebo z hľadiska alokácie zdrojov.
- *Charakteristiky plánov a programov so zvláštnym zreteľom na mieru, v akej plán alebo program stanovuje rámec pre projekty a iné činnosti, so zreteľom na miesto, povahu, veľkosť a operačné podmienky alebo alokáciou zdrojov* – OP KŽP (verzia 12) nemení jeho celkový vplyv na iné plány alebo programy v porovnaní s tým, ako bol pôvodne posúdený a jeho charakteristiky (v zmysle bodu 1 prílohy II SEA smernice) zostali zachované. Vykonanou zmenou však dochádza k presunu zdrojov Kohézneho fondu v rámci strategického dokumentu, a to z oblastí, kde existuje riziko nevyužitia alokovaných finančných zdrojov opatrení do oblastí zameraných na podporu životného prostredia, v rámci ktorých naopak dopyt je stále vysoký a na tieto oblasti v rámci OP KŽP už nie je dostatok voľných finančných prostriedkov. Vytvorila sa tak najmä lepšie podmienky pre podporu projektov v oblasti odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd, ktoré bude možné reálne stihnúť implementovať v rámci súčasného programového obdobia. V prípade odpadového hospodárstva dochádza k navýšeniu podpory zhodnocovania biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov, vrátane kuchynského odpadu z domácností a triedeného zberu komunálnych odpadov zo zdrojov pôvodne alokovaných na aktivity zamerané na prípravu na opätovné použitie a recykláciu nebezpečných odpadov. V prípade oblastí z ktorých sú finančné prostriedky presúvané – a to najmä z prioritnej osi 2 (ďalej len „PO2“), ako aj z jednotlivých oblastí v rámci prioritnej osi (ďalej len „PO1“) riadiaci orgán pre OP KŽP eviduje nízky záujem žiadateľov o predkladanie ŽoNFP z dôvodu nízkej absorpčnej kapacity spôsobenej predovšetkým technickou náročnosťou prípravy projektov.
  - *Charakteristiky účinkov a pravdepodobne zasiahnutých oblastí so zvláštnym zreteľom na miera a rozsah účinkov v priestore (geografická oblasť a veľkosť pravdepodobne dotknutej populácie)* – celková miera a rozsah účinkov OP KŽP tak, ako bol pôvodne posúdený, ani geografická oblasť, na ktorú sa vzťahuje podpora z OP KŽP a veľkosť pravdepodobne dotknutej populácie sa nezmení, keďže sa navrhovanou úpravou na OP KŽP (verzia 12) nemení a oprávneným územím ostáva celé územie SR, takže revidovaný dokument naďalej zostáva dokumentom s celoštátnym dosahom;

3. Rozsah, v rámci ktorého zmena strategického dokumentu ovplyvňuje iné strategické materiály, vrátane hierarchicky zostavených strategických materiálov.

- *Charakteristiky plánov a programov so zvláštnym zreteľom na mieru v akej plán alebo program ovplyvňuje iné plány a programy vrátane hierarchizovaných – kritérium nie je relevantné. Vykonanou úpravou na OP KŽP (verzia 12) sa nezmení celkový vplyv OP KŽP na iné plány alebo programy v porovnaní s tým, ako bol pôvodne posúdený a jeho charakteristiky (v zmysle bodu 1 prílohy II SEA smernice) zostali zachované, pričom sa predpokladá, že navrhnuté zmeny v OP KŽP (verzia 12) nebudú mať žiadny negatívny vplyv na iné plány či programy.*

4. Environmentálne problémy vrátane zdravotných problémov, ktoré sú relevantné z hľadiska zmeny strategického materiálu.

- *Charakteristiky plánov a programov so zvláštnym zreteľom na environmentálne problémy relevantné pre plán alebo program – vo vzťahu k OP KŽP ako celku sa na základe uvedeného kritéria očakáva neutrálny vplyv. Vykonanou zmenou na OP KŽP (verzia 12) sa nezmení celkový charakter OP KŽP tak, ako bol pôvodne posúdený a jeho charakteristiky zostávajú zachované. Nepredpokladá sa, že by navrhnuté zmeny mohli spôsobovať environmentálne problémy. Ako už bolo vyššie uvedené, zníženie alokácie v prípade dotknutých oblastí v rámci PO 1 a PO 2, pri ktorých už nie je možné predpokladať využitie ich alokovaných zdrojov zo strany prijímateľov je plne kompenzované navýšením oblastí, kde je reálna možnosť ich využitia na aktivity s významným pozitívnym vplyvom na životné prostredie. V konečnom dôsledku preto možno očakávať, že úpravy OP KŽP (verzia 12) môžu prispieť k riešeniu niektorých environmentálnych problémov, predovšetkým v oblasti vodného hospodárstva, a to zlepšením kvality vôd, ktoré by bez vykonanej zmeny OP KŽP nebolo možné podporiť. V prípade odpadového hospodárstva navýšenie podpory zhodnocovania biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov a to vrátane kuchynského odpadu z domácností významne prispeje s problémom jeho spracovania, ktorý sa v súčasnosti snaží riešiť viacero miest a obcí v SR.*

5. Povaha environmentálnych vplyvov vrátane vplyvov na zdravie, ako sú pravdepodobnosť, trvanie, frekvencia, kumulatívny charakter vplyvov, možnosť vrátenia do pôvodného stavu, veľkosť a rozsah (napr. geografická oblasť alebo počet obyvateľov, ktoré budú pravdepodobne ovplyvnené), hodnota a zraniteľnosť pravdepodobne dotknutého územia z hľadiska zvláštnych prírodných charakteristík alebo kultúrneho dedičstva, prekročených noriem kvality životného prostredia, alebo hraničných hodnôt, alebo intenzívneho využívania územia.

- *Charakteristiky účinkov a pravdepodobne zasiahnutých oblastí so zvláštnym zreteľom na pravdepodobnosť, trvanie, frekvenciu a zvratnosť účinkov – kritérium nie je relevantné. Vykonanou zmenou OP KŽP (verzia 12) sa nezmení celkový charakter OP KŽP a jeho účinkov tak, ako bol pôvodne posúdený a preto sa nepredpokladá, že by navrhnuté zmeny mohli mať vplyv na pravdepodobnosť, trvanie, frekvenciu a zvratnosť jeho účinkov;*
- *Charakteristiky účinkov a pravdepodobne zasiahnutých oblastí so zvláštnym zreteľom na kumulatívny charakter účinkov – očakáva sa neutrálny až mierne pozitívny vplyv, najmä v dôsledku významného navýšenia alokácie oblasti intervencie 022 (Čistenie odpadových vôd) a súčasnou úpravou textu ŠC 1.3.1 Zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity, najmä v rámci sústavy Natura 2000 s cieľom zlepšenia ochrany biodiverzity, pričom zlepšenie čistenia odpadových vôd pozitívne ovplyvňuje nielen kvalitu zdrojov vôd, ale pozitívne ovplyvňuje dotknutú biodiverzitu a stabilitu vodných ekosystémov. Zlepšenie čistenia odpadových vôd môže taktiež priamo pozitívne ovplyvniť*

zdravie obyvateľstva eliminovaním rizík z využívania miestnych zdrojov vôd či už na hospodárske využitie (v prípade poľnohospodárskej výroby), ako aj iné účely, ako napr. rekreáciu. V prípade súčasnej podpory aktivít zameraných na čistenie vôd sa vytvárajú podmienky pre ešte efektívnejšiu realizáciu projektov v rámci ŠC 1.2.2 aktivít zameraných na zabezpečenie bezpečnej pitnej vody prostredníctvom intenzifikácie a modernizácie existujúcich úpravní povrchových vôd pre veľkokapacitné zdroje;

– *Charakteristiky účinkov a pravdepodobne zasiahnutých oblastí so zvláštnym zreteľom na hodnotu a zraniteľnosť pravdepodobne zasiahnutého územia z hľadiska:*

- *zvláštnych prírodných charakteristík alebo kultúrneho dedičstva:* navrhovaným OP KŽP (verzia 12) sa vplyv OP KŽP na dotknuté územie z hľadiska jeho prírodných charakteristík alebo kultúrneho dedičstva nemení a jeho charakteristiky zostávajú zachované;
- *prekročených noriem kvality životného prostredia alebo hraničných hodnôt:* OP KŽP (verzia 12) nevedie k prekročeniu noriem kvality životného prostredia alebo hraničných hodnôt. Naopak, vzhľadom na jej cieľ podporiť vo vyššej miere opatrenia prispievajúce k plneniu požiadaviek vyplývajúcich zo smernice 91/271/EHS dôjde implementovaním projektov zameraných na podporu infraštruktúry v oblasti odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd k zvýšeniu počtu aglomerácií spĺňajúcich požiadavky tejto smernice;
- *intenzívneho využívania územia:* realizáciou OP KŽP (verzia 12) sa pozitívne zvýši celkový vplyv OP KŽP na intenzitu využívania územia. Významnou zmenou s pozitívnym vplyvom na zníženie intenzívneho využívania územia sú najmä zvýšenie limitu oprávnených nákladov na nákup pozemkov, na ktorých bude zabezpečená ochrana prírody v zmysle najvyššieho stupňa ochrany, čím sa na tomto území eliminuje akékoľvek hospodárske využitie.

6. Environmentálne riziká vrátane zdravotných rizík

– *Charakteristiky účinkov a pravdepodobne zasiahnutých oblastí so zvláštnym zreteľom na riziká pre ľudské zdravie a životné prostredie (napr. s ohľadom na nehody) – v súvislosti s navrhovaným OP KŽP (verzia 12) sa nepredpokladá, že dôjde k zmene celkového vplyvu na zdravotný stav obyvateľstva a životné prostredie oproti pôvodnej verzii OP KŽP. V niektorých prípadoch je možné očakávať pozitívny vplyv tejto zmeny na zdravotný stav obyvateľstva, a to najmä v prípade zvýšenia alokácie PO 1 na aktivity zamerané na podporu realizácie infraštruktúry v oblasti odkanalizovania a čistenia odpadových vôd. Znečisťovanie zdrojov vôd má priamo negatívne dopady na dotknuté obyvateľstvo SR. Podpora opatrení, ako je vybudovanie, resp. dobudovanie stokovej siete a čistiarní odpadových vôd, nielenže zabráni ohrozeniu kvality vôd, ale prispeje aj k jej zlepšeniu, nakoľko dôjde k eliminácii existujúcich zdrojov znečistenia. Pozitívny vplyv na zdravie obyvateľov je možné očakávať najmä navrhovaným navýšením zdrojov pre oblasť intervencie 020 - Dodávky vody na ľudskú spotrebu. Dôvodom tohto navýšenia je potreba zabezpečiť ďalšie zdroje v rámci ŠC 1.2.2 na aktivity zamerané na zabezpečenie bezpečnej pitnej vody prostredníctvom intenzifikácie a modernizácie existujúcich úpravní povrchových vôd pre veľkokapacitné zdroje so zameraním na riešenie problémov s eutrofizáciou vôd, arzénom, antimónom, mikrobiológiou a biológiou a v menšej miere na výstavbu verejných vodovodov v prípade súbežného budovania verejnej kanalizácie. Realizáciou takýchto projektov sa zlepší prístup dotknutých obyvateľov ku kvalitnej a zdravotne nezávadnej pitnej vode, čo predstavuje jednu zo základných podmienok ich dobrého zdravotného stavu. Vplyvom zníženia alokácie PO 2 určenej na preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami síce dôjde k zníženiu cieľovej hodnoty*

ukazovateľa – počtu osôb chránených pred povodňami, čím nebude v ich prípade možné zabezpečiť elimináciu rizika ich ohrozenia povodňami, a teda rizika nepriaznivého vplyvu na ich zdravotný stav. Toto zníženie však bude kompenzované pokračovaním v podpore takýchto opatrení v ďalšom programovom období 2021 – 2027 v rámci Operačného programu Slovensko.

7. Cezhraničný charakter vplyvov

- *Charakteristiky účinkov a pravdepodobne zasiahnutých oblastí so zvláštnym zreteľom na cezhraničný charakter účinkov* – kritérium nie je relevantné. Realizáciou OP KŽP (verzia 12) sa nezmení celkový charakter OP KŽP a jeho účinkov tak, ako bol pôvodne posúdený, pričom sa nepredpokladá, že by navrhnuté zmeny mohli mať významnejší vplyv na životné prostredie presahujúce štátne hranice. Mierne pozitívny vplyv však môže mať navýšenie podpory pre realizáciu projektov čistenia odpadových vôd, čím môže dôjsť k zlepšeniu kvality povrchových vôd a to najmä v tokoch, ktoré odtekajú z územia SR do susedných krajín.

8. Rozsah, v rámci ktorého zmena strategického dokumentu ovplyvní hodnotné alebo citlivé oblasti, ako je krajina s uznaným národným alebo medzinárodným štatútom ochrany [napr. chránené územia a ich ochranné pásma, navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti].

Charakteristiky účinkov a pravdepodobne zasiahnutých oblastí so zvláštnym zreteľom na hodnota a zraniteľnosť pravdepodobne zasiahnutého územia z hľadiska účinkov na oblasti alebo krajiny, ktorým bol priznaný status štátnej alebo medzinárodnej ochrany, alebo ochrany v rámci spoločenstva – OP KŽP (verzia 12) zachováva existujúci pozitívny vplyv na chránené územia, pričom navyše prispieva k zlepšeniu podmienok pre podporu projektov s priamym pozitívnym vplyvom na chránené územia z hľadiska ochrany biodiverzity. Úpravy textovej časti OP KŽP, ktoré majú pozitívny vplyv na chránené územia predstavujú doplnenie textu umožňujúceho realizáciu aktivít na pozemkoch vo vlastníctve fyzických osôb, čím sa rozširuje možnosť realizácie opatrení na územiach, kde to v súčasnosti nebolo umožnené. Ďalšou úpravou textu s pozitívnym vplyvom na chránené územia je v rámci tejto aktivity rozšírenie textu cieľa aktivity o opatrenia na usmerňovanie návštevnosti v chránených územiach sústavy Natura 2000 a to aj podporou rekonštrukcie a budovania návštevníckych centier. Významnou zmenou s pozitívnym vplyvom na chránené územia je aj zvýšenie limitu oprávnených nákladov na nákup pozemkov, na ktorých bude zabezpečená ochrana prírody v zmysle najvyššieho stupňa ochrany.

9. Význam zmeny strategického dokumentu pre uplatňovanie osobitných predpisov v oblasti životného prostredia.

- *Charakteristiky plánov a programov so zvláštnym zreteľom na význam plánu alebo programu pre vykonávanie právnych predpisov spoločenstva o životnom prostredí (napr. plány a programy spojené s odpadovým hospodárstvom alebo ochranou vôd)* – OP KŽP (verzia 12) nedochádza k zmene uplatňovania osobitných predpisov v oblasti životného prostredia, pri realizácii Stratégie obnovy musia byť dodržané ustanovenia zákonov platných v Slovenskej republike a k nim prislúchajúcich vyhlášok a v plnej miere rešpektované stanoviská orgánov štátnej správy. Očakáva sa pritom pozitívny vplyv OP KŽP (verzia 12) najmä v dôsledku navýšenia alokácie PO 1 - oblasti intervencie 022 (Čistenie odpadových vôd) presunom zdrojov z PO 1 a PO 2, ktorým sa umožní realizácia viacerých projektov a opatrení prispievajúcich k dosiahnutiu dobrého stavu vôd v zmysle požiadaviek RSV. Zároveň navýšenie finančných zdrojov na podporu projektu v oblasti odvádzania a čistenia

komunálnych odpadových vôd prispeje aj k plneniu záväzkov SR vyplývajúcich z ustanovení smernice Rady 91/271/EHS z 21. mája 1991 o čistení komunálnych odpadových vôd v platnom znení (ďalej len „smernica 91/271/EHS“) a zo Zmluvy o pristúpení k Európskej únii. Rovnako aj zvýšenie cieľových hodnôt ukazovateľa „Zvýšený počet obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych odpadových vôd“ prispeje k plneniu cieľov Vodného plánu Slovenska (aktualizácia 2015). V oblasti odpadového hospodárstva bude naďalej podporené plnenie cieľov vyplývajúcich zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc v platnom znení (rámcová smernica o odpade), ako aj smernice Rady 1999/31/ES z 26. apríla 1999 o skládkach odpadov v platnom znení.

MŽP SR v rámci zisťovacieho konania podľa zákona č. 24/2006 Z. z. posúdilo navrhovanú zmenu strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Zmena Operačného programu Kvalita životného prostredia (verzia 12)“ na základe kritérií pre zisťovacie konanie podľa Prílohy II SEA smernice, ktoré boli do právneho poriadku SR prevzaté prostredníctvom prílohy č. 3 zákona č. 24/2006 Z. z. OP KŽP (verzia 12) bol posúdený z hľadiska povahy a rozsahu navrhovanej zmeny strategického dokumentu s celoštátnym dosahom a jej predpokladaných vplyvov na životné prostredie a keďže neboli identifikované jej pravdepodobne významné environmentálne účinky v porovnaní s platným strategickým dokumentom s celoštátnym dosahom – OP KŽP (verzia 11), MŽP SR rozhodlo tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

POUČENIE

Zisťovacie konanie o posudzovaní strategického dokumentu podľa zákona č. 24/2006 Z. z. sa nevykonáva podľa zákona č. 71/1967 Z. z. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (správny poriadok), a preto sa voči nemu nemožno odvolať. Toto rozhodnutie možno preskúmať súdom podľa zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

Ing. Katarína Nováková
generálna riaditeľka sekcie
environmentálnych programov a projektov